[illegible] Książę Michał, Serwacy Korybut
[illegible]ski Hetm. W. W. X. Lit.

Giżyckiego ks. Pawła Relacya apparencyi
i samego aktu pogrzebowego ostatniego z domu
ś.p. JO Księcia Jmci Wiśniowieckiego.

RELACYA
Apparencyi, y ſamego Aktu Pogrzebowego:

OSTATNIEGO Z DOMU
S. P.
J. O. XIĄZĘCIA JMCI WISNIOWIECKIEGO
MICHAŁA SERWACEGO KORYBUTHA,
NA, DOLSKU, DĄBROWICY, BRAHINIU, Y KOMARNIE,
HRABI.
WOIEWODY WILENSKIEGO;
HETMANA WIELKIEGO, W. X. LITEWSKIEGO;
GLINIANSKIEGO, TUCHOLSKIEGO, WILKOWISKIEGO;
WILKISKIEGO, WILKOWSKIEGO, KIRSNIENSKIEGO;
SIMNIENSKIEGO, METELSKIEGO, MERECKIEGO, &c:
STAROSTY.
A W NIM,
y Całey J. O. XIĄZĄT WISNIOWIECKICH, FAMILII.
W Kościele
GNIAZDOWEGO MIEYSCA SWOIEY FUNDACYI
IchMCIOW X. X. KARMELITOW BOSSYCH,
Wiśniowieckim.
R. P. 1745. Zacząwſzy Dnia 6. Octobris.
CZTERODNIOWĄ,
Znacznych, y Wielu Gości,
POBOZNOSCIĄ;
NIEPOROWNANYM,
Ku Zbudowaniu,
AFFEKTEM ZALEM Y KOSZTEM,
J. O. XIĘZNYI JEYMCI WISNIOWIECKIEY,
TEKLI, ROZALII,
Z XIĄZĄT RADZIWIŁŁOW, Y SANGUSZKOW,
KORYBUTHOWYI,
WOIEWODZINYI WILENSKIEY;
HETMANOWYI WIELKIEY, W. X. LITEWSKIEGO. &c.

Odprawionego.

Przy inwencyi, pracy, y ſtaraniu;
y Oſtatniey, przez wdzięczność, ku FUNDATOROWI, przysłudzę,
Xiędza Pawla Giżyckiego, SOCIETATIS JESU;
Narekwizycyą,
Wielu Zacnych IchMCiow Gości, Aktowi temu przytomnych;
Luci Publicæ,
Superiorum Permiſsu,

KOMMUNIKOWANA.

* *

W Drukarni, WW: OO: Bazylianow Poczaiowſkich.

)*(IN

In STEMMA
EXTINCTÆ DOMUS SERENISSIMÆ,
DUCUM in WISNIOWIEC.

Littawa, quos genuit; cōplexa Polonia, MAGNOS
CHRISTICOLAS EQUITUM; Sanguine
(Rege Satos.
Arma, Fides dederat: Scythas ſuperando feroces;
In ſignum, ceſſit, Cynthia preſſa, Cruce.
Conflictu trino, vincens Aurora Gelones;
Complet Stemma Domûs; triplicat Arma Crucis.
Poſt tenebras Lunæ, lux eſt ſperanda Salutis;
Phoſphorus, hanc, cæpit de Cruce: Curſus, Equô.

PRÆLIMINARIA MAGNIFICENTIÆ FUNERALIS.

DUCI in WISNIOWIEC ULTIMO,
Mortuo, non prohibeas gratiam. *Eccl: 7. 37.*
Dona largitus eſt, juxta Magnificentiam Principalem. *Eſther: 2. 18.*
Date Nomini Ejus Magnificentiam. *Eccl: 39. 20.*

QUI
Non magis, ſtudebat, optimus videri; quàm eſſe. *S. Greg: Nazian:*
Nihil, Illius ſeveritate jucundius, jucunditate ſeverius. *S. Hieron:*
Et licet hæc, non reſpondeant Magnitudini, Animæ Præclari; hoc tamen ipſum, Celſitudinis Illius, argumentum. *S. Chryſoſt:*

Meritò MÆSTISSIMA CONSORS,
Celebravit Ejus exequias. 2. *Paralip: 32. 33.*

Ut

Ut, Magnificentiâ Regiâ, dignum erat. *Esther*. 7.
Quoniam, eandem gratiam, quam præbuerat Vivis; servavit, et Mortuis. *Ruth*: 2. 20.

Si, enim,

Reges Gentium Universi, dormierunt in gloria. *Isaiæ* 10. 18.
Gloria eorum, non derelinquetur. *Eccl.* 44. 13.
Nomen eorum, vivit, in generationem, et generationem. *Eccl*: 44. 14.

DUX MICHAEL, ULTIMUS WISNIOWIECCIUS,

Filius, Regum Antiquorum. *Isaiæ* 19. 11.
In Conspectu, Senum Suorum, glorificatus. *Isaiæ* 24. 23.
Magnifice fecit: annuntiate hoc, in universa terra. *Isaiæ* 12. 6.

MAIORUM Meritis

Gloriabatur, â diebus pristinis, in Antiquitate sua. *Isaiæ* 23. 7.
Vocans Generationes, ab exordio. *Isaiæ* 41. 4.
Descendet Cum Eo, Gloria Ejus. *Psalm*: 48. 18.

Quotquot erant DUCES WISNIOWIECCII.

Omnes Isti, in Generationibus Gentis suæ, gloriam adepti sunt: et in diebus suis, habentur in laudibus. *Eccl*: 44. 7.
Qui, de illis nati sunt, reliquerunt Nomen, narrandi laudes Eorum. *Eccl*: 44. 8.
Laudes Eorum, nuntiet Ecclesia. *Eccl*: 44. 15.

Parcendum illis,

Quorum, non est memoria; perierunt, quasi non fuerint: et nati sunt, quasi, non nati: & filij ipsorum, cum ipsis. *Eccl*: 44. 9.
Sed illi (*DUCES WISNIOWIECCII*) Viri, misericordiæ, sunt: quorum pietates non defuerunt. *Eccl*: 44. 10.
Hæreditas Sancta (*in Fundationibus*) nepotes eorum. *Ibid*: 12.

Ergo.

Narrantes Carmina Scripturarum. *Eccl*: 44. 5.
Laudemus (*Tantos*) Viros Gloriosos, et Parentes nostros, in Generatione sua. *Ibidem*: 1.
Divites, in virtute: pulchritudinis studium, Habentes: Pacificantes in Domibus suis. *Eccl*: 44. 6.

Quum

Defunctos venerabantur Antiqui; ut sic, et defunctis, præmium; & futuris, daretur exemplum. *Minutius*. *C*. 375.
Mens, et gloria, non queunt humari. *Sidonius*. *L*: 4. *ep*: 11.
Mors, omnibûs, naturâ æqualis; oblivione, apud posteros, vel gloriâ, distinguitur. *Tacitus histor*: 1.

Et ipsa quoquè,

Fama, nihil ignorari, de Viris Conspicuis, patitur. *Symmachus*. *L*: 11. *ep*: 96.
Vita mortuorum, in memoria vivorum, est posita. *Cicero Philip*: 3.
Igitur, Pro meritîs suîs; gratia referatur: Virtutis, & laudis, exempla petantur. *Cromerus, de obitu Sigismundi* 1.

Itaquè ULTIMUS DUX MICHAEL WISNIOWIECCIUS.

Ecce Parens Verus Patriæ, dignissimus Aris. *Lucanus*.
- - - - - - Series longissima rerum
Per tot ducta Viros, Antiquæ, ab origine Gentis. *Claudianus*.
Semper Honoratus, nostrîs celebrabitur arîs. *Idem*

OPISANIE

OPISANIE
POGRZEBOWEY APPARENCYJ,
W KOSCIELE WISNIOWIECKIM.

Naprzod, Facyata Kościelna, nawierzchu, nowo wystawionego przysionku, Herb Xiążęcy, to iest, Krzyż troisty, na Xiężycu, rogami na doł obroconym, z Gwiazdą na dole, stoiący prezentowała; z tym napisem.

SEPULTÆ DOMUS, NOBILE TROPHÆUM.

Pod ktorym, na trzy części, rozłożona inskrypcya, Gości zapraszała w Kościoł; tym sposobem.

W śrzodku, nad samemi drzwiámi.

THEATRUM DOLORIS,
ingredere Viator;
Scenam,
Admirationis, Complorationis, et eruditionis,
acturus.

Na prawym boku.

Leguntur hic;
in Cinere, Magni!
in Umbra, Serenissimi!
in Ultimo, Primi!
in Uno Principe MICHAELE,
Omnes DUCES WISNIOWIECCII!
et Tota DOMUS,
in urna!
Tantæ
pius, et compatiens,
Illachrymare ruinæ!

Na lewym boku.

Quodsi
DUCIBUS non parcitur;
et
Regum Sangvini, copulatur cinis;
Principe MICHAELIS fato,
scire mori,
Sors prima, Viris.
Jllis, beatam requiem;
Tibi, præclara merita,
Sanctæ Æternitatis;
opta.

Potym, wchodzących w Kościoł, nie widziana nigdy magnificencya, w podziwieniu zatrzymała. Cały albowiem Kościoł, zacząwszy od naywyższych gzemsow, aż do samego dołu; (iako iest figury krzyżowey;) y z ośmią pomnieyszemi kaplicami; y z ich wewnątrz arkadami; ośmią tysiącami łokci adamaszku karmazynowego, przyodziano: takowym kształtem. Gzems gorni, obity był, dostatnim krańcem, z Xiężycami y gwiazdami, w około. Fryz, między bustami, Xiężn, y Xiężniczek Wiśniowieckich, miał na swoim karmazynie, ornamenta złotawego koloru, do cerat snycerskich podobne. Architrab, z pod każdey Xiężnyi, y Xiężniczki, przez siebie, spuszczonemi, Domow zkolligowanych, herbami, był przyozdobiony. A nad pilastrami Kościelnymi; fryz, Herbami Xiążęcymi; architrab zaś, Buławami związanemi, w swoich ornamentach paradował. Pola nad arkusami kaplicznemi; pilastry kościelne; anty kapliczne; y ich arkady, spodem, wybite adamaszkiem; także wszystkie sciany kapliczne po obudwu stronach, tymże adamaszkiem okryte; z osobliwszym gustem, tapisserskiey roboty, złotawego koloru iedwabiem, galonowane były (na co 7000 łokci galonu przeszło) y akkommodowane, do architektury kościelney; od samegoż S. P. Xiążęcia Jmci Michała, w R. P. 1716. inwentowaney.

Do tey

Do tey wſpaniałey parady, pięknie akkommodowano 27. nowych ołtarzow, naten akt pogrzebowy wyſtawionych; okrom 10. dawnieyszych Kościelnych; y Pańſką ręką, J. O. Xięznyi Jeymći, pozoſtałey wdowy, do wſzyſtkich 37. ołtarzy, bogaty apparat, pro utroquè Ritu, z antepedyámi, y wſzyſtką, tak kaplańſką, iako y ołtarzową bielizną, de novo opatrzony; tudźieſz Krucyfixy, z herbu Xiążęcego przeformowane, y wyzłocone; y lichtarzy nowych modnych ſnycerſkiey roboty, wyſrzebrzonych; po trzy pary do każdego ołtarza; także, kanony, Mſzaliki, dzwonki &c. &c. nowo ſprawione, wyiąwſzy iednych kielichow, y portatelow, (ktore z ſobą Duchowieńſtwo zprowadźiło:) na koniec y ſtoliki modne y wygodne, nowe do każdego ołtarza, dla wygody Kaplanow, ubieraiących ſię do Mſzy S. na przemiany, adaptowane, pięknie kwadrowały.

Tych 27. Ołtarzow nowych, inwencya, była z Imion partykularnych S.S. Patronow, y Patronek, S. p. Xiążęcia Imći Michała; ktorych ſzczegulnieyſzym czcząc nabożeńſtwem, Litanie do nich codźiennie odmawiał, ktore był ſobie, z Imion Jch zkoncypował. Ze zaś oſobliwiey czćił Troycę Przenayświętſzą, codźiennie o Niey koronkę odmawiaiąc; także y S. Michała, z S.S. Aniołami, partykularną ſzanował dewocyą; z tey okoliczności, Ołtarz wielki piękną malarſką perſpektywą, z gzemſem kościelnym rownaiącą, przy żałobnym poważnym, y bogatym, namiocie nowym, tak był akkommodowany.

W ſrzodku Ołtarza niżſzey kontygnacyi, był ośmłokćiowy Obraz S. Micháła, prezentuiącego na tarczy ſwoiey, Herb Xiążęcy, z tym na niey napiſem: HOC SIGNUM, IN CÆLO. *Wyżey zaś nad Obrazem, ſwoie za Xiążęciem wotum, zanoſzącego, do Boga, w tych słowach:* ÆTERNA GAUDIA POSSIDEAT. *A to dla zaſług Xiążęcych, niżey wyrażonych. 1. Ze Hetmańſką władzą pokoy publiczny utrzymał; Anyoł, miecz w pochwy chował; z tym podpiſem:* PACEM, ARMATUS AMAVIT. *2. Ze przy publicznych intereſſach, prywatnych nabożeńſtw niezaniechał; te, Anyoł drugi, na ſzali wieczności przeważaiące, remonſtrował, w ſłowach Pawła S. 1. Corinth: 4. 17.* ÆTERNUM GLORIÆ PONDUS. *3. Ze ſię iako żyiący, tak y umieraiący S. P. Xiąże Michał, uſtawicznymi aktami, Wiary y Nadźiei, zabawiał: nad temiż Cnotami z kościelney modlitwy napiſano:* JN TE, SPERAVIT, ET CREDIDIT. *Pod ktoremi, dwoch Anyołow, tomy Hiſtoryi Ludu Bożego, od S. p. Xiążęcia Michała, przed śmierćią, z Francuzkiego, na Oyczyſty ięzyk przetłumaczone, prezentowało; z tym podpiſem:* SANCTA ERUDITIONE. *4. Nad Miłością iego ku Bogu; y nienasyconym pragnieniem Widzenia Boga; ktore ſię naylepiey, przy śmierći iego, wydało; napiſano:* TE QUÆSIVIT, ET DILEXIT. *5. Spodem na księdze, o Troycy Przenayświętſzey, w ręku Anyelſkich otwartey, napiſano:* FERVENTI ORATIONE. *Więc w gorniey perſpektywie, Troyca Przenayświętſza, dla przyczyny S. Michała, y dla zaſług Xiążęcych, łaſkawie replikowała, tym napiſem:* LEVATE CAPITA VESTRA. *Lucæ 21. 28.* REPOSITA EST CORONA. *2. Timoth: 4. 8. Na tym ołtarzu wielkim, w trzy kontygnacye, swiatło dyſponowane było, na nowych 46 lichtarzach snycerskich, y suto wysrzebrzonych.*

W kaplicy Ich MCiow X.X. karmelitow Boſsych, były 3. nowe ołtarze; 1. S. Eliaſza, Niepokalanie Poczętey Pannie, (w obłoczku, z morza powſtaiącym, ſigurowaney) przyznaiącego oſobliwſzą protekcyą, nad S. p. Xiążęciem Michałem, za gorące ku niey nabożeńſtwo, od lat dźiećinnych, aż do śmierći; że, przez całe życie ſwoie, w ułomney materyi, był niepoſzla-

kowany

kowany. Co takowym wyrażono napisem: HONESTUM FECIT ILLUM. *Sapientiæ* 10. 11. UMBRACULUM AB ÆSTU. *Jsaiæ* 25. 4. DRUGI *Ołtarz, Nayświętszey Panny, przez S. Szymona Anglika, szkaplerz podaiącey, dla S. p. Xiążęcia Michała; iako w tosz Bractwo wpisanego; na znak ozdoby, przed obliczem Boskim: z tym napisem.* QUAM PORTABAT IN SCAPULA. *Gen:* 24. 45. STOLA GLORIÆ UESTIET ILLUM. *Eccl:* 15. 5.

Trzeći Ołtarz był, S. Iędrzeia z Korsynu, przed Imieniem Nayśw: MARYI, w wyniesioncy ku niebu drabinie, uznawaiącego strzeliste, akty serdeczne do Nayświętszey Panny, y w żyćiu, y przy śmierći, S. p. Xiążęcia Michała: także codźienne iego odmawianie pięćiu Psalmow, od liter, Imienia Nayśw: MARYI, zaczynaiących się. Co takowym pismem wyrażono. ASCENSIONES, IN CORDE SUO, DISPOSUIT. *Psal:* 83. 6. IN SPLENDORE, ORTUS TUI: *Jsaiæ:* 60. 3.

W kaplicy zaś, Societati JESU, *destynowaney, był* PIERWSZY OŁTARZ *nowy, S. Jgnacego; ktory na tarczy, Herb S. p. Xiążęcia Michała, inkorporowany, w Herb Zakonny, iako Fundatora, P. Jezusowi prezentował z tą, za Xiążęciem, suppliką:* JN NOMINE TUO, SALVUM FAC. *Psal:* 53. 1. *bo,* DILEXIT ILLUD. *Psalm,* 118. 140. *od samego dźiećinstwa, ten Zakon kochaiąc.* DRUGI OŁTARZ *S. Françiszka Xawerego, wnoszącego Herb S. P. Xiążęcia Michała, (dla pamięći przy S. Ofiarach) na Ołtarz Grodźieński; ktory temu Swiętemu, tamże, Xiąże Michał, wystawił za to; że, (iako sam nieraz twierdźił; co fide humanâ accipiendum) w R. P. 1702. gdy w Wilnie w stancyi swoiey, zapadł się był ganek z Xiążęciem; y na dwie kopie, na bruk głęboko lećiał; lecącego Xiążęcia, S. Xawery, widomie ręką zatrzymawszy, zdrowo na bruku postawił; y drogę mu, do wyiśćia z onego mieysca, pokazał. Co imieniem Xawerego S. wdźięcznym napisem wyrażono.* JN GLORIA DECORIS MEI. *Dan:* 4. 27. ASCENDET SUPER ARAS. *Oseæ* 10. 8.

TRZECI OŁTARZ *S. Stanisława Kostki, herbowną swoią podkową, do nieba, toruiącego drogę, S. P. Xiążęciu Michałowi; między innemi dobrodźieystwami, y za to, że, za przyczyną tego S., w podagrze uleczony, złotą mu nogę, do Krzemieńca ofiarował; Dla czego, gdy nad tą nogą w ręku Anyelskich, napisano.* VESTIGIUM CORDIS BONI: *Eccl:* 13. 32. *S.* KOSTKA, *swoim śladem, Xiążęcia do nieba wzywał.* VENI, SEQUERE ME. *Lucæ:* 18. 22.

A że, wielką swoię Patronkę, S. Pelagią pokutuiącą, codźiennym psalmow pokutnych odmawianiem, naśladował Xiąże; na iey Ołtarzu, takowym to wyrażono podpisem. NON RECESSIT À VESTIGIIS EJUS. 4. *Reg:* 18. 6. GRESSUS VIRTUTIS. *Job:* 18. 7. *S. zaś Dyzmę, ponieważ dla dobrey śmierći; osobliwiey kochał, więc w ołtarzu iego, Anyoł, krzyż z Herbu Xiążęcego, á w nim affekt Xiążęcia Michała, ku S. Dyzmie, remonstrował z tym napisem:* STATERA FACTA CORPORIS. *Na co S. Dyzmas, wdźięcznie replikuiąc przydał:* MECUM IN PARADISO. *Lucæ:* 23. 43.

Jnne zaś, także nowe Ołtarze, S. S. Patronow y Patronek, Xiążęcia Michała, do meblu kośćielnego, złotawym kolorem akkommodowane były.

Przy tych wszystkich 37. *Ołtarzach, zaproszone Duchowieństwo, tak Swieckie, iako y Zakonne, maiąc swoie, per classes w Ołtarzach dystynkcye;*

(poprzedzaiąc akt pogrzebowy) bliſko przez niedźiel pultrzećiey, bezkrwawe Ofiary, za duſzę S. p. Xiążęćia Michała czyniło; maiąc oraz należytą ſatysfakcyą; y ſtoł Pańſki otwarty, w Pałacu.

To iednak patrzących oko naywięcey kontentowało; że mebel takowy kośćioła; y 37. Ołtarzy liczba; z przydanemi ſtolikami; áni kośćioła zaćieśniła; áni proporcyi architektury kośćielney, ubliżyła: za zdaniem, znaiących ſię na tym; y wiadomych, poſtronnych Pańſkich apparencyi.

Meblowi temu bardzo pięknie paradowały illuminacye: to, z ſześćiu tyſięcy funtow oliwy; po gzemſach gornich; architrabie, kapitellach, pilaſtrach kośćielnych, arkuſach, y gzemſach kaplicznych; chorze muzykantſkim, y Ołtarzach, regularnie dyſponowane; to: z świec iarzęcych ułożenia; z ktorych, 215. funtowych, na gzemśie gornim: 142. dwufuntowych na 22. luſtrach nowych wysrzebrzonych, wiſzących w arkadach kaplicznych (z ktorych na każdym po 6. świec było takowych) także y na chorze; okrom offerty. 276. trzyfuntowych, to, na luſtrách ſrzebrzonych ſciennych pilaſtrowych; to, na 36. Ołtarzach mnieyſzych; to, na wielkim Ołtarzu: 20. czteryfuntowych, na wielkim Ołtarzu; 52. ſześćfuntowych, to, na wielkim Ołtarzu, to, na katafalku; 8. Ośmfuntowych, niżey katafalku; przy codźiennèy odmianie, okrom czteryfuntowych pochodni, lokowane były. Od ktorey to illuminacyi, przy karmazynowey apparencyi, zdał ſię cały kośćioł gorzeć.

A ponieważ Nayiaśnieyſza, tak przez Domowych iako y zkolligowanych w Europie Monarchow, Xiążąt Wiśniowieckich Familia, w oſtatnim zgaſła Xiążęćiu Michale; lubo na ſamym Wołhyniu, lat bliſko pięćſet iaśniała, Pańſką wſpaniałośćią; męſtwem y odwagą, na obronę wiary S. y Oyczyzny; hoynośćią, na kośćioły y zakony; y pierwſzymi honorami na ozdobę wolnego Narodu; dla ſczupłośći iednak śćián kośćielnych, pominąwſzy, ſławą y wielkiemi w Oyczyźnie dźiełami, znacznych Collaterales; ſamych tylko, od pierwſzey Głowy, Domu tego Przodkow, rectâ lineâ deſcendentes, na ten akt żałosny z grobu wyprowadzono; ktorych nieśmiertelne Imię, w dwunaſtym Genealogii ſtopniu, chwalebnie zchodzący, oſtatni S. p. Xiążę Michał Wiśniowiecki, zapieczętował. Były tedy, po całym kośćiele, w okolo na architrabie, nad ſamymi arkuſami kaplicznymi, wyſtawione portrety, zeſzłych Xiążąt Wiśniowieckich; od pierwſzego Dymitra Korybutha Xiążęćia, zſtępuiących; á nad nimi, w gornich oknách kośćielnych, ſześćiołokćiowe trophæa, ábo znáki zwyćięzkie, według dźieł káżdego, pędzlem malárſkim, akkommodowáne. Między ktoremi trofeami, nád gzemſem gornim piláſtrow kośćielnych, widźieć ſię dálo pułtorálokćiowych gwiázd 12. reprezentuiących Iáśnie Oświecone Imię, Dwunaſtu per rectam lineam zeſzłych Xiążąt Wiśniowieckich.

Tych záś portretow Xiążęcych, takowe było rozłożenie. Ponieważ portret oſtátniego Xiążęćia Michálá, iáko Genealogią Domu ſwego rectâ lineâ Procedentium, terminuiącego; był wyſtáwiony, nád chorem muzykántſkim, de novo erygowánym, ex oppoſito wielkiego Ołtarza; między nim, po lewey ſtronie, á między portretem Pierwſzego Dymitra Korybutha, Xiążęćia Wiśniowieckiego, byłá śmierć, grożąca Xiążęćiu oſtátniemu Wiśniowieckiemu Michálowi, oſtátnią ruiną Domu; w ſłowách, Proroka Páńſkiego, wyrażoną. STERNAM PER ORDINEM LAPIDES TUOS. Iſaiæ: 54. 11. Dla czego, tąż lewą ſtroną, idąc od choru, ku Wielkiemu Ołtárzowi.

NAD PIERWSZYM ARKUSEM KAPLICZNYM.

Był 1. portret, Pierwſzego Xiążęćia Dymitra Korybutha, wielkich

Xiążąt

Xiążąt Litewskich potomka: Gedyminá, wnuka; Olgerdá, czwártego Syn, Iagełła, Krola Polskiego, rodzonego bráta; (z ktorym wráz ochrzczony w Krákowie) Głowy wszystkich Korybuthow Xiążąt; to im, Imię swoie, (przed chrztem, pogáńskie) zá Imię Domu, zostáwuiącego. Ten w rekompensę, ustąpioney do Wielkiego Xięstwa Litewskiego, sukcessyi: (dla unij tego Xięstwa z Koroną) od Brata swego Krola Iagełła, otrzymał dziedzictwem, udzielne Xięstwa, Siewierza, y Nowogrodka; z ktorych, poniewolnie od W. Xiążęcia Litewskiego Witolda, a Brata swego stryiecznego, wyzuty R. P. 1393. Za medyacyą iednak Krola Iagełła; y Alexandra y Kolchy Xiążąt Rzczańskich; á Teśćiow swoich; otrzymawszy w zamianę, od Xiążęcia Witolda Krzemieniec, y te mieysca, gdźie teraz Wiśniowiec, y Zbaraż; tam zamki założył, od ktorych się, Xiążętami Wiśniowieckiemi, y Zbarazkiemi, zwáć poczęli. *Miał Synow pięćiu: Iwana, Skindera, Zygmunta, Teodora, y Iędrzeia.* *A gdy R. P. 1396. Tamerlanes z millionowym woyskiem, przez Moskwę, ćiągnął do Polski; Xiążę Dymitr Korybuth, wźiąwszy z sobą Iwana, Skindera, y Iędrzcia, synow, z Xiążętami Ruskiemi, y z Panami Polskiemi, poszedł na niego. Tam, za szczęśćiem potyczki, zniozszy Ordę, (przykładem innych Xiążąt Ruskich) za miast Pogoni (ktorą się dotąd pieczętował) wźiął sobie y swoim Potomkom, za Herb, Krzyż ieden, na Xiężycu, rogami na doł obroconym: na pamiątkę, że Chrześćianin, zniosł pogánina. Ktory to Herb w tym Domu trwał, áż do czasow Xiążęcia Wiśniowieckiego, Michała pierwszego, Woiewody Minskiego; z ktorego, naystarszym Bratem Semenem, za Dobr działem następuiącym, ten się Herb przeniosł w Dom Xiążąt Zbarazkich.* *W tey potyczce z Ordą, Iędrzey naymłodszy syn, pierwszego Dymitra Xiążęcia, salwuiąc Cara Moskiewskiego, poszedł z nim na Moskwę; y tam ośiadszy, stał się Głową tamże, Xiążąt Trubeckich, Galliczynow, Chowańskich, y Kurakinow. W Roku zaś P. 1399. gdy tenże pierwszy Dymitr, Xiążę Wiśniowieckie y Zbarazkie, nad rzeką Sulą, bitwę złoczył z Egidą Hetmanem Tamerlanesowym; sam na niey, y z Iwánem, y Skinderem, synámi; poległ. Pod tym portretem napisano.*

DEMETRIUS I. KORYBUTH,
Magnorum Ducum, Magni Ducatûs Lithvaniæ,
Gedymini, Nepos;
Olgerdi, Quartogenitus;
Jagellonis, Regis Poloniarum, Frater;
Dux, Severiæ, in Novogrod, Wiśniowiec, et Zbaraż;
Sanguinis Korybuthiani, et Stemmatis;
Fons primus.
A. D. 1399. ad Sulam, contra Ægidam.
CECIDIT DEMETRIUS. I. Machab: 10. 50.
CAPUT PRINCIPUM Eccl: 36. 12.

NAD DRUGIM ARKUSEM KAPLICZNYM.

Był drugi portret, Teodora I. (co znaczy Dar Boży) ktory, po śmierći Oyca swego, Xiążęcia Dymitra pierwszego, y Braći swoich starszych, Iwana y Skindera, na woynie Tátarskiey nad Sulą rzeką poległych; gdy, y trzeći Brat iego starszy, Zygmunt, Krolem Czeskim obrany, zginął pod Wilkomirzem; á naymłodszy Brat Iędrzey, ośiadł na Moskwie; sam iedyny z Xiążąt Wiśniowieckich y Zbarazkich Korybuthow, Teodor, Imienia Ich Piastun; y Xięstw, Dziedzic; został się w Polszcze. Pod nim napisano.

THEODORUS I. KORYBUTH,
Demetrij I. Quartogenitus;
Unicus, in Patria Superſtes;
Dux, in Wiśniowiec, et Zbaraż.
A. D. 1430.

PRIOR, IN DONIS; MAJOR, IN IMPERIO. Gen: 49. 3.
QUIA UNICUS. Lucæ. 9. 38.

NAD TRZECIM ARKUSEM KAPLICZNYM.

Był trzeći portret, Daniela I. Korybutha, Xiążęćia Wiśniowieckiego, y Zbarazkiego; Imienia, honoru, y fortuny, Iedynaka. Syn to był iedyny, Teodora I. Miał zaś ſam, trzech ſynow; I. Semena, Pana, na Kolodnie, Mßanach, y Wołoczyſkach nowych. 2. Soltana, Pana, na Wiśniowcu y Zbarażu, ſterilem. 3. Bazylego pierwßego, Pana, na Morozewcach, Moyśiowce, y Wołoczyſkach ſtarych: á po Soltanie Braćie, na Wiśniowcu, y Zbarażu. Pod tym portretem napiſano.

DANIEL I. KORYBUTH;
Demetrij I. Nepos;
Theodori I. Sologenitus;
Dux, in Wiśniowiec, et Zbaraż.
A. D. 1456.

DANIEL SOLUS. Danielis 10. 7.
FACTUS EST MAGNUS. Dan: 13. 64.

NAD CZWARTYM ARKUSEM KAPLICZNYM.

Był czwarty portret, Bazylego I. Korybutha, Xiążęćia na Wiśniowcu, y Zbarażu. Ktorego, syn nayſtarßy Semen, za dźiałem naſtępuiącym, był Głową Xiążąt Zbarazkich; y w Dom ich, wniosł Herb, pierwßego Przodka, Dymitra Xiążęćia; to ieſt, Krzyż ieden, na Xiężycu, rogami, na doł obroconym. Drugi, syn Teodor, był Przodkiem Xiążąt Poryckich, z Ilinicżanki, pierwßey żony: y Xiążąt Woronieckich, z Uroczowny, drugiey żony. Trzeći syn, Semen, przez Katarzynę Cebrowſką, Pan na Záhorcách, y Panaſowce, ſterilis. Czwarty syn, Michał I. Woiewoda Minſki, Xiążę na Wiśniowcu. Pod tym portretem, był napis; z alluzyą, do kolumny Wielkiego Bazylego Swiętego.

BASILIUS I. KORYBUTH;
Demetrij I. Pronepos;
Theodori I. Nepos;
Danielis I. Tertiogenitus;
Dux, in Wiśniowiec, et Zbaraż.
Ducum,
in Zbaraż, Porycko, et Worończyn,
Caput.
A. D. 1488.

COLUMNA, UT REQUIES. Eccl: 36. 26.
SUPER CAPITA COLUMNARUM. 3. Reg: 7. 26.

NAD PIĄTYM ARKUSEM KAPLICZNYM.

Był piąty portret, Michała I. Korybutha, Xiążęćia Wiśniowieckiego, Woiewody Minſkiego; przez Połubinską, Woiewodzankę Nowogrodzką, Marßałkownę Wielką, W. X. Litew: Pana, ná Xieſtwie za Dnieprem. Z ktorą miáł syná pierwßego, Teodora, Stároſtę Propoyſkiego, ſterilem.

Drugiego

Drugiego syna, tákże Teodora, y także sterilem. Trzeciego syna, Alexandra, Starostę Rzeczyckiego; od ktorego, z Skorucianki, longam seriem Sukcessorow, Krol Michał, z Xiążąt Wiśniowieckich, zakończył. Czwartego syna Iana (ktorego Iwanem zwano) Starostę Szyskiego; Pána na Peredmirce. Ten Michał pierwszy, Woiewoda Minski, po trzykroć, o iutrzence, biiąc Tatarow, pod Wiśniowcem; wyćiął ich, 25000. J na pamiątkę tego, Krzyż w Herbie potroił; y pod Xiężycem, gwiazdę, przydał, Sukcessorom swoim. Pod nim, ten napis.

MICHAEL I. KORYBUTH;
Basilij I. Quartogenitus;
Dux, in Wiśniowiec;
Palatinus Minscensis;
Scytharum, ad Wiśniowiec, Domitor.
A. D. 1512.

EXERCITU ILLIUS PRÆLIANTE. 2. Paralip. 14. 13.
NON EST BARBARUS, ET SCYTHA. Coloss: 3. 11.

NAD SZOSTYM ARKUSEM KAPLICZNYM.

Był szosty portret, Iána I. (ábo Iwána, iák go zwáno) ktory, z Mágdáleny Despotowny, miáł, pierwszego syna, Jędrzeiá, Woiewodę Wołhyńskiego: drugiego syná, Konstántyna I. Woiewodę Kiiowskiego: trzećiego syná, Alexándra; korego, gromem Tatárow zwáno: Czwártego syna, Zygmunta 2., ktory w Krolewcu, od bomby zginął. Ten Ián I. Xiążę Wiśniowiecki, będąc Stárostą Szyskim; w Peredmirce, z żoną, y z dźiećmi, od Tátárow w niewolą zábrany; z niey wyszedszy, żonę y dźieći, y wiele Iásyru Polskiego, Tátárom odbił; biiąc ich, bez miłośierdźiá, ná wielu mieyscách. Pod nim nápisano.

JOANNES I. KORYBUTH;
Michaelis I. Palatini Minscensis,
Quartogenitus;
Dux in Wiśniowiec;
Capitaneus Szyscensis;
Patriæ, de Scythis, Vindex.
A. D. 1549.

ASCENDIT IOANNES. I. Machab: 16. 9.
ET INSECUTUS EST EOS. Ibid: 9.

NAD SIODMYM ARKUSEM KAPLICZNYM.

Był siodmy portret, Konstántyna I. Xiążęćia Wiśniowieckiego Woiewody Kiiowskiego; ktory, z Swierczowny, Kásztelanki Wileńskiey, Hetmánowny Polney W. X. Litew: miáł syna, Konstantyna 2. Pána, Horynki y Kuszliná. Ten, Konstantyn I. Woiewoda Kiiowski, zbił Moskwę pod Czasnikámi; y wźiął w niewolą, Serebnego, Wodza Moskiewskiego; y wielką ná Moskwie, trwogę uczynił. Pod nim, ten nápis.

CONSTANTINUS I. KORYBUTH;
Joannis I. Secundogenitus;
Dux, in Wiśniowiec;
Palatinus Kijoviensis;
Serebnyi, Moschorum Ducis,
ad Czaśniki Victor.
A. D. 1567.

HORRUERUNT CONSTANTIAM EIUS. Iudith. 16. 12.
PORTÆ TRES, A SEPTENTRIONE. Ezech: 48. 31.

NAD OSMYM ARKUSEM KAPLICZMYM.

Był portret ośmy, Konstantyna 2. Xiążęcia Wiśniowieckiego; Rotmistrza Pułku Krolewskiego; ktory, maiąc swoiey Hussaryi 200. pod kommendą Xiążęcia Romana Sangußka, Woiewody Bracławskiego; pod Ulą, zniosł Moskwy wyborney 9000. Za co, od Zygmunta Krola, otrzymał dziedzictwem, Horynkę, y Kußlin. Miał iednego syna, Konstantyna 3. Woiewodę Ruskiego. Pod tym portretem, ten był napis.

CONSTANTINUS 2. KORYBUTH;
Constantini 1. Sologenitus;
Dux, in Wiśniowiec;
Regiæ Cohortis, Præfectus;
Moschorum, ad Ulam, Extinctor.
A. D. 1567. 30. Julij,

LEVAVIT HASTAM SUAM. 2. Reg: 23. 18.
AD SEPTENTRIONALEM PLAGAM. Exod: 38. 11.

NAD DZIEWIĄTYM ARKUSEM KAPLICZNYM.

Był portret dziewiąty, Konstantyna 3. Xiążęcia Wiśniowieckiego, Woiewody, 1. Podolskiego. 2. Belzkiego. 3. Ruskiego. Ktory, z Anny Zahorowskiey, Kasztelanki Bracławskiey, miał iednego syna, Ianußa 1. Koniußego Koronnego. A z Heleny Strusiowny, miał Alexandra, Starostę Czerkaskiego; y Ierzego, Starostę Kamionackiego. Ten Konstanty 3. Woiewoda Ruski, z Ianem Zamoyskim, Hetmanē Wielkim Koronnym, w liczney Kawaleryi, zniosł pod Teleżynē, Michała Hospodara Wołoskiego. Pod iego portretē, napisano.

CONSTANTINUS 3. KORYBUTH;
Constantini 2. Sologenitus;
Dux, in Wiśniowiec;
Palatinus Russiæ;
Michaëlis, Palatini Moldavici,
ad Teleżynum, Debellator.
A. D. 1600.

EXPAVIT, COR EJUS, NIMIS. 1. Reg: 28. 5.
PRINCEPS GRÆCORUM. Dan: 10. 20.

NAD DZIESIĄTYM ARKUSEM KAPLICZNYM.

Był portret dziesiąty, Ianußa 1. Xiążęcia Wiśniowieckiego, Koniußego Koronnego; á na tydzień przed śmiercią, Buławą, Polną Koronną, od Władysława 4. Polskiego Krola, uczczonego. Ten Ianusz, okrom znácznych dzieł Rycerskich, na expedycyach woiennych; pod Chocimem, przeciw Osmanowi Cárowi Tureckiemu, y przeciw Abazy Paßy. W Prusiech, przeciw Gustawowi Krolowi Szwedzkiemu; y ná innych mieysçach, przeciw Moskwie; pod czas funkcyi Deputatskiey, w Trybunale Koronnym Lubelskim, R. P. 1620. Aryanow potępił. Na Seymie zaś, przeciw herezyom, y schizmie, Duchownych gorąco bronił. W Krzemiencu pierwszą Cerkiew Uniacką, Duchowi S. wymurował, poddawszy ią Episkopij Włodzimierskiey: ktora potym, od Kozaczczyzny zruinowana y spustoszona, (za poważną interpozycyą Ianußa 2. Xiążęcia Wiśniowieckiego, na on czas, Starosty Krzemienieckiego) od Iana Pocieia, Władyki Włodzimierskiego, ustąpiona Societati JESU. Ten Ianuß 1. Koniußy Koronny, miał z Eugenij Katarzyny Tyßkiewiczowny, Woiewodzanki Wileń-

ki Wileńskiey, pierwßego syna, Dymitra Ierzego, Kaßtelana Krakowskiego, Hetmana Wielkiego Koronnego: drugiego syna, Konstantego 4., Woiewodę 1. Bracławskiego, 2. Bełzkiego; Oyca, ostatnich Xiążąt Wiśniowieckich. Pod tym portretem podpisano.

JANUSSIUS 1. KORYBUTH;
Conſtantini 3., Primogenitus;
Dux, in Wiśniowiec;
Præfectus, Stabuli Regni;
Acerrimus,
Fidei Catholicæ,
Contra hæreſes, et ſchiſma,
Deſenſor.
A. D. 1620.

METUEBAT JOANNEM. Marci: 6. 20.
SCHISMA IN CORPORE. 1. Corinth: 12. 2.

NAD IEDYNASTYM ARKUSEM KAPLICZNYM.

Był portret iedenasty, Konstantyna 4., Oyca, Xiążąt ostatnich Wiśniowieckich; Ianußa 2. y Michała 2. (ktorych miał z Anny Chodorowskiey, Podkomorzanki Lwowskiey). Pána, Dobroci, y Godności Pańskiey; Częstego, ná Seymy Posła; ták Woysku, pod czas swoiey Kommendy, miłego; że go, Patrem Legionum, *zwano; Ktory, procz expedycyi woienney, z Szwedami pod Gołębiem; pod czas Zurawinskich Traktatow, u Turkow, był* pro Obside. *Z Woiewodztwa Bracławskiego, postąpił na Bełzkie. Pod nim napisano.*

CONSTANTINUS 4. KORYBUTH;
Januſſij 1., Secundogenitus;
Dux, in Wiśniowiec;
Palatinus Belzenſis;
Ad Zurawno, pro Patria, Obſes.
A. D. 1686.

PRO PATRIIS LEGIBUS. 1. Machab: 7. 37.
FUERAT OBSES. 2. Machab: 1. 11.

NAD DWUNASTYM ARKUSEM KAPLICZNYM.

Był portret dwunasty, Ianußa 2., Xiążęcia Wiśniowieckiego; rodzonego Brata, S. p. Xiążęcia Ostatniego Michała. Ten Ianuß Xiążę, był niepor ownaney ludzkości; Pańskiey ßczodrobliwości; Męstwa, Przodkom swoim, rownego; Pán. Gładką wymową, wielki Orator. Pod Koniecpolem, przeciw Szwedom, mężny Kawaler. Funkcyami, Poselskiemi, Deputackiemi, Marszałkowskiemi, y Senatorskiemi Krzesłami, wsławiony. Wielu Kościołow, y Klasztorow; we Lwowie, w Warszawie, w Białymkamieniu, w Krzemieńcu, Societatis IESU, y gdźie indziey, innych; Fundator, y Dobrodźiey znakomity; na Duchownych, y ubogich wielce łaskawy. Z Teofili Leszczynskiey, Woiewodzanki Podlaskiey, iedyną Corkę Francißkę, zostawił, za dźiśieyszym I. O. Xiążęciem Michałem Radziwillem, Woiewodą Wileńskim, Hetmanem Wielkim, W. X. Litew:. Umarł, Kaßtelanem Krakowskim, we Lwowie; R. P. 1741. 16. Januarij; wieku swego 63. Ciało, Katedrze Lwowskiey oddawßy; á Serce, Societati JESU, w Krzemieńcu. Pod nim podpisano.

JANUSSIUS 2. KORYBUTH;
Conſtantini 4., Primogenitus;
Dux, in Wiśniowiec;

Castellanus Cracoviensis;
Divis, Religione;
Patriæ, Consiliô;
Civibus, Comitate;
Amor.
A. D. 1741.

NON SURREXIT MAJOR IOANNE. Matth: 11. 11.
QUEM DILIGEBAT JESUS. Joan: 13. 12.

A że, w tymże stopniu dwunastym, od Pierwszego Dymitra *Xiążęcia*, rectâ lineâ *pochodzących Xiążąt Wiśniowieckich; w lát blisko cztery, zszedł z tego świáta, w Mereczu, w W. Xięstwie Litewskim, Brát młodszy Ianusza, S. P. Xiążę Michał, ostátni Wiśniowiecki; tákże bez Sukcessora płći Męskiey; (bo go, z trzech Xięzn Zon, 4. Synow mianych, do grobu poprzedźiło) zchodzącą na nim, Nayiaśnieyszą swych Przodkow Familią; Czas, między Ianuszem 2., y Michałem ostátnim, Xiążętami, remonstrował w tych słowach: STETERUNTQUE IN ORDINE SUO. 2. Paralip: 30. 16. Ze na Xiążęciu Michale, w Dwunastym Stopniu stanąwszy Familia, ustała. Za tym pod portretem, nad Chorē, wystawionym, S. p. Xiążęcia Michała Ostatniego Wiśniowieckiego, Woiewody Wileńskiego, Hetmana Wielkiego, W. X. Litew:; zwyćięstwami z Szwedow; Polną y Wielką Buławą, w Litwie; zdrową radą, w Oyczyznie; Fundacyami, Societatis JESU, w Krzemieńcu, Pińsku, y Słonimie; Ich MCW. X. X. Karmelitow Bosych, w Wiśniowcu; Ich MCW: X. X. Piarow, w Lubieszowie, y w Dąbrowicy; Ich MCW: X. X. Franćiszkanow, we Lwowie, y w Wilnie; Ich MCW: X. X. Kommunistow, y Bernardynow, w Karolinie; y po innych wielu mieyscach, Far utriusquè Ritûs, znacznego; y naypierwszemi, po nayprzednieyszych funkcyach, y Ministeryach Wielkich, w Wielkim Xięstwie Litewskim, Krzesłámi, sławnego; ten był podpis.*

MICHAEL 2. SERVATIUS, KORYBUTH;
Constantini 4., Secundogenitus.
Dux, in Wiśniowiec, Ultimus;
Palatinus Vilnensis;
Exercituum Magni Ducatûs Lithvaniæ,
Supremus Dux;
Extinctum, Domûs Serenissimæ, Lumen;
Patriæ Decus;
Religionis Columna.
A. D. 1744. 18. *7bris*.

NON DABIT LUMEN SUUM. Matth: 24. 29.
ET CESSARE FECIT, MEMORIAM EORUM. Eccl: 10. 20.

Tak zeszłą, w Dwunastym *Stopniu, Xiążąt Wiśniowieckich Familią, po prawey, tego portretu, stronie, symbolizował Zegar o dwunastu godźinach; maiący, do każdey godźiny przypisane Imiona, zchodzących porządkiem,* Domu *tego Przodkow, według Genealogij dopiero opisaney. A że, na dwunastey godźinie, stanęli obadwa ostatni Bracia Rodzeni; Ianusz Drugi, y Michał 2. Xiążęta Wiśniowieccy; na tey godźiny stopniu, ustaiącey Familij, przypisano* Lemma. *HUC, CREVERAT USQUE. Z tą explikacyą.*

Et Domus, et Princeps ætas, huc, creverat usquè;
Solem dimidians, ultima, noctis erat.

Po lewey

Po lewey záś stronie, na Tronie Krolewskim, Koronę Polską, w Iagelle, y Michale, Krolach Polskich; Koronę Czeską, w Władysławie Iagellończyku, y Zygmuncie Korybucie, Krolach Czeskich; á obiema stronami, rozłożone Mitry, Xiążąt Wisniowieckich, Zbarazkich, Poryckich, y Woronieckich; initiales literæ, M. W. *Xiążęcia Michała Wiśniowieckiego, Imieniem Iego żegnały.* Hôc Lemmate: *TANDEM, MILLENA VALETE. Z tą explikacyą.*

Jam, sceptra, et mitræ, tandem millena valete;
Floruimus Sæclîs: tempus abesse, venit.

Jnne zaś partykularne okoliczności, S. P. Xiążęcia Michała, na Pilastrach Kościelnych, rowno z gzemsem Kaplicznym, symbolicznie, adumbrowane były; w ten sposob.

I.

Narodzenie Iego, A. D. 1680. 13. *Maij, we Lwowie, w Koronie Polskiey; znaczyła nad zamkiem Lwowskim, Korona w iasności; á śmierć Iego w Litwie, w Mereczu, A. D.* 1744. 18 *7br:, Mitra, na pochmurnym obłoku nad Mereczę, reprezentowała,* cum Lēmate. *PRIMA, DEDIT VITAM; DEDIT, ALTERA MORTEM.*

Prima, dedit vitam; lachrymans, dedit altera mortem.
Dat Regnum, nasci; Littava Mitra, mori.

II.

Narodzenie Iego, we Lwowie, w lat 7. po zmarłym tamże, Michale Korybucie, z Xiążąt Wiśniowieckich, Krolu Polskim; symbolizował, wschodzący Xiężyc, gdy za zamek Lwowski, Słońce zapadało. Cum Lemmate. *LUMEN AB OCCIDUO.*

Rex, ubi fata subit Michäel; Dux natus ibidem:
Lumen, ab Occiduo, Lechia, Sole, tulit.

III.

Smierć Iego, w Mereczu; gdźie, niegdy zszedł z tego świata Kolligat iego, Iagellończyk, Władysław czwarty Krol Polski; reprezentował Hesperus, abo gwiazda iasna wieczorna, zapadaiąca w tymże mieyscu; gdźie y Słońce zapadło. Cum Lemmate. *IDEM TUMULUS, REGIQUE, DUCIQUE.*

Est idem tumulus, Regiquè, Duciquè; Mereci;
Post Vladislaum, morte Korybuth abit.

IV.

Smierć Iego, in Septembri, przed samym æquinoctium autumnale, *waga Michałowa, na Zodyaku zapadaiąca, wyrażała:* hôc Lemmate: *AD PONDERA NOCTIS.*

Aggravat Autumnus, Libras, ad pondera noctis;
Nec premit in tumbam, grandia facta Ducis.

V.

Smierć Iego Hetmańską, pod czas Generalnego Popisu Woyska, W. Xięstwa Litewskiego, przed Nayiaśnieyszym AUGUSTEM III. *Krolem Polskim, dźiś szczęśliwie panuiącym; a na on czas, na Seym Grodźieński, do Litwy spieszącym; wyrażał Husarz śmiertelny, w liczbie* 10000., *na piasku zapisancy, pierwszą liczby literę, kopią, zacieraiący; niby to, z kwestyą Krolewską, o zeszłym Wielkim Hetmanie Litewskim. ET DUX VESTER UBI?*

Et Dux vester ubi? mortis deletur arenâ.
Delectus miles, quid juvat absque Duce?

VI.

Smierć Jego, iako Woiewody Wileńskiego, przed samym Seymem Grodzieńskim niedoszłym; wyrażał Roy pszczoł, z matką wylatuiący, z ula; ktorą, gdy żolna złapała, Roy poszedł w rosypkę: cum Lemmate: *EXTINCTO, DILAPSA, DUCE.*

Extinctô dilapsa Duce, heu! Generalia Grodnæ
Consilia: ah! quantum, defuit ille, Caput.

VII.

Smierć Jego w Litwie; gdzie, całe życie swoie, naypierwszemi ozdobił Dygnitarstwami; postępuiąc, z honoru, na honor; reprezentowała piramida, albo kolosś, stopniami w gorę, aż do Mitry W. X. Litew: wyniesiony; na ktorych to stopniach, Insignia, *abo Znaki honorow iego, według przemiany Godności Xiążęcey, ułożone były; Cień tego, wszytkiego, na ziemi wyraziwszy; oraz y to; że, do Litwy po smierć iadąc; tamże, te wszytkie honory, z podziękowaniem, umieraiąc zostawił; same tylko tytuły, grobowi rezerwuiąc, w następuiącey inskrypcyi. SAT TUMULO, TITULI; CÆTERA TOLLE TIBI.*

Quos, dederas grato, Litvania; reddit honores:
Sat tumulo tituli; Cætera tolle tibi.

VIII.

Smierć Jego, w Litwie; á w nim, całego Domu zeszcie; tamże, zkąd, Dom ten, miał pierwszy początek, z Wielkich Xiążąt Litewskich; wyrażał Sygnet, w ręku śmierci, dyamentem zamknięty. Cum Lemmate: *PRINCIPIUM, FINEMQUE CORONAT.*

Principium vitæ Generis, finemquè coronat;
Dum cadit, unde priûs, fluxit Origo Domûs.

IX.

Ze zaś, pierwszy y ostatni, z Domu swego, S. P. Xiążę Michał, w Wielkim Xięstwie Litewskim, wprzod władnął Buławą Polną; á na koniec, przy Wielkiey Buławie, zszedł z tego świata; to, dwie Buławy, z Herbem Xiążęcym, w obozie złączone, wyrażały, sequenti Lemmate. *ULTIMUS, ET PRIMUS; PAR SOLUS UTRIQUE.*

Ultimus, et Primus, Clavæ, par, solus utriquè:
Herculeas vires, quis neget esse Duci?

X.

Ze też, umieraiąc w Litwie w Mereczu, kazał się pochować w Wiśniowcu, w Koronie Polskiey; iako, y Brat iego starszy Xiążę Janusz, Kasztelan Krakowski, spoczywa we Lwowie, w Koronie Polskiey; to wyrażały dwie trunny, na Krolewskim katafalku, złożone; z ich Imion literami; ktore, Orzeł Polski, opuszczonemi z żalu pokrywał skrzydłami; cum Lemmate. *DEBETUR UTERQUE, CORONÆ.*

Cum Frater moriens, debetur uterquè Coronæ;
Ad tumulum Regni, Gemma Polona, venit.

XI.

Nakoniec, ponieważ ostatnią wolą swoią, S. P. Xiążę Michał, rozkazał; áby Ciało iego, było pochowane w Wiśniowcu, u Ich MCW: X. X. Karmelitow Bosych; ktorych tamże fundował; y im Kościoł wymurował; to wyrażał Fenix ptak, w gniazdeczku, na gorze Karmelu, usłanym, goreiący; cum Lemmate: *NIDULUS, ET TUMULUS.*

Nidulus, et tumulus, Carmeli surgit in alto:

Quem

Quem, struxit pietas; fata dedêre locum.

Honory, S. P. Xiążęcia Michała, ostatniego Wiśniowieckiego, y pierwsze subsellia, *y poważne w Rzeczypospolitey funkcye; w sześciu arkadach Kaplicznych, wielkiego Choru kościelnego,* emblematicè *adumbrowane, widzieć się, y czytać dały; tym porządkiem; od drzwi Kościelnych, w lewą stronę idąc.*

W PIERWSZEY ARKADZIE KAPLICZNEY.

Między, przeciwnych stron, obozami, utarczkę, starożytnego Herbu Hippocentawra z Pogonią; Anyoł medyował Herbem, S. P. Xiążęcia Michała; y władzą, iako Pułkownika Generalnego, W. X. Litew: na ten czas, wieku swego, lat 20. *maiącego: ktorey medyacyi, od niego żądały, samez porożnione strony. Co takowym wyrażono napisem.*

PRINCEPS PACIS. Isaiæ: 9. 6.

PRINCEPS ESTO NOSTER. Isaiæ, 3. 6.

Arma, virumquè cano: Civilibus insita bellis;
Et fratrum proprio, pota cruore simul.
Sta Mars bellipotens! ensem strictumquè reconde;
Princeps est pacis, qui Mediator erat.
Princeps pacis erat; vivens qui Corda movebat;
Ereptus vivis, pace juvandus erit.

W DRUGIEY ARKADZIE KAPLICZNEY.

Między dwunastą piramidami, zwycięzkim laurem ukoronowanemi; na ktorych, zawieszono kałkanow dwanaście, ábo, tarcz, woiennych; z podpisem mieysc; na ktorych, S. P. Xiążę Michał, będąc Hetmanem Polnym W. X. Litew: ab Anno 1702. *zbił Szwedow; y Generała Humerleyma wziął w niewolą; Mars Polski, iedną ręką, Lwa Szwedzkiego, trzymał munsztukiem ukroconego; á w drugiey ręce, groził mu Buławą wynieśioną. To wszytko, w opisaniu, tak wyrażono.*

NEMO POTERAT EUM DOMARE. Marci: 5. 4.

NISI MICHAEL PRINCEPS. Daniel. 10. 21.

Lechia contremuit, Sveco frendente Leone;
Et pax, â nostro limine, pulsa procul.
Quid Cives agerent? id, quod, sine viribus, ira.
Hunc bis, tum decies, Dux superat Michaël.
Hostibûs at domitîs, Victor, sine cæde satiscit;
Votîs gratuitîs, auxiliare Duci.

W TRZECIEY ARKADZIE KAPLICZNEY.

Funkcyą S. P. Xiążęcia Michała, Marszałkowską, na Seymie Lubelskim A. D. 1703. *(na ktorym, allianse z Moskwą, przeciwko Szwedowi uchwalona) wyrażały; Orzeł Polski biały, y Rossyjski czarny,* in fædus *wchodzące, przy kolossie; ná ktorym Bustum Marszałkowskie, S. P. Xiążęcia Michała, z Herbem iego, osadzone było. Pod tym zaś kolossem, Fama Poselska, iák prętko, tę allianse ogłosiła; tak Herbowny Woiewodztwa Lubelskiego Ieleń, z złotą, na szyi koroną, uderzył, na Lwa Szwedzkiego, pierzchaiącego. Co takowym okryślono pismem.*

HOC SIGNUM FÆDERIS. Gen: 9. 12.

STATUERUNT IN CONSILIO. Actor: 5. 27.

ANNUENTE SIBI PRÆSIDE. Actor: 24. 10.

Jndomiti, demum, dum sumunt arma, Leones;
Ac extrema, meis, damna minantur Heris;

Concilium Generale, ferit, Duce Præside, fædus,
Rossiacis Aquilis. Juncta, dedére metum.
Persequitur Cervus, trepidantem corde Leonem:
Post laurus tandem, Præda dolenda neci.

W CZWARTEY ARKADZIE KAPLICZNEY.

Funkcyą zaś Marszałkowską, w Trybunale Wileńskim, S. P. Xiążęcia Michała, w R. P. 1701. 1705. 1721. 1732., chwalebnie odprawioną; Sprawiedliwość święta, Herbem się Xiążęcym, y nienaruszonym żadną korrupcyą, iego sumnieniem, zasłczycaiąca, reprezentowała; przy asystencyi 4. Anyołow; z laską Marszałkowską; z Prawem pospolitym; z szalą; y z mieczem, in sluba Tribunalitia, na postumentach, stoiących; na ktorych to postumentach, w zwyż namienione lata, funkcyi Marszałkowskiey Xiążęcey, zapisane były: z tą, Xiążęcia Michała, iako, sprawiedliwość kochaiącego Marszałka, pochwałą.

MICHAEL, UNUS DE PRINCIPIBUS. Dan: 10. 13.
MAGNUS, ET JUDEX, ET POTENS. Eccl: 10. 27.

Causam, quisquis agis, sta coram Judice, certus:
Incorruptus erat; nobile dogma tulit.
Dixerat ille diem, sed sontibus: Arbiter æquus,
Innocuæ liti, jure favere, docet.
Præfuit, ille, quater Themidi; nunc, ante Tribunal
Sistitur extremum: ferte patrocinia.

W PIĄTEY ARKADZIE KAPLICZNEY.

Z Kanclerskim Ministerium, wielkiey Pieczęci W. X. Litew:, ktore S. P. Xiążę Michał, od Nayiaśnieyszego S. P. AUGUSTA II., Krola Polskiego, w R. P. 1720. był otrzymał; tak śmierć na końcu, emulować zaczęła. Z purpury Xiążęcey, na Pałacu Wiśniowieckim rozpiętey, Herbowny krzyż troisty z Xiężycem y gwiazdą, Xiążąt Korybuthow Wiśniowieckich iuż zeszłych, zdiąwszy; zaczęła z nim procesyą, z pałacu do Kościoła: w ktorey, śmierci następuiące, iedna po drugiey; wynosiły porządkiem, na przod synow czterech Xiążęcia Michała: iako to, Xiążęcia Konstantego, syna z pierwszey Xiężnyi Katarzyny Dolskiey. Xiążęcia Ieremiego, y Xiążęcia Ignacego, synow z drugiey Xiężnyi Magdaleny Czartoryiskiey. Xiążęcia Iozefa, syna z trzeciey Xiężnyi z Radziwiłłow Tekli Rozalij Wiśniowieckiey, w żalach nie utulonych, pozostałey Wdowy. Wynosiły potym na koniec, y samego ich Oyca; á ostatniego Xiążąt Wiśniowieckich Potomka, Xiążęcia Michała; pustkami zeszłego Imienia, Familią zapieczętowawszy. Co śmierci imieniem, tak wyrażono pismem.

SIGNUM INTER ME, ET VOS. Exod: 31. 13.
UT DEFICERET SUCCESSOR FAMILIÆ. Ruth: 4. 14.

Qui, nuper, Signator erat; signacula fati
Sentit: quæ, nemo jam reserare valet.
Et Domus; et Proles; Genitor; spes ultima rerum;
Clauditur hâc urnâ! funere, stemma ligat.
Funera, funeribus cumulantur, Principe fato:
Tantam, vel memori corde, reconde Domum.

W SZOSTEY ARKADZIE KAPLICZNEY.

Przeniesieni, na tamten swiát, z Domu Xiążąt Korybuthow Wiśniowieckich utriusquè Gentis *Senatorowie, oraz y z Krolem Polskim Michałem Korybuthem*

Xiążąt Wiśniowieckich; chcąc w izbie Senatu wieczności, mieć walną Radę, o zchodzącey z tego świata Nayiaśnieyszey swoiey Familij; aby, gdy na ziemi niemoże trwać długo, przez nieuchronne Dekreta Boskie; przynaymniey na tamtym świecie mogła z Bogiem wiekować. Do kompletu tey Rady, wezwali y Xiążęcia S. P. Michała ostatniego Wiśniowieckiego, iako Woiewodę Wileńskiego; Pierwszego z Domu, y ostatniego, ná tym Krześle Senatora. Co pędzlem Malarskim, tak adumbrowano. W Izbie Senatorskiey, było pod Tronem Krolewskim Krzesło prożne; á nad nim w niku, abo framudze, Bustum Krola Michała. Po prawey stronie, były także Krzesła prożne; y nad niemi w podobnych framugach, Busta Xiążąt Wiśniowieckich, Senatorow Koronnych, z ich Imionami y tytułami. Podobnymże sposobem, po lewey stronie, Krzesła prożne, y w framugach Busta Xiążąt Senatorow Litewskich, z tegoż Domu. Gdźie, że naypierwsze subsellium *Woiewodztwa Wileńskiego, wakowało; Anyoł wnosząc Bustum S. P. Xiążęcia Michała ostatniego, lokował: z tym przez pismo, wyrażeniem.*

PRINCIPES CONVENERUNT IN UNUM. Actor: 4. 26.
VENI, ET SEDE, IN MEDIO NOSTRI. Daniel. 13. 50.

Non vivis tantum, sua nôrunt Regna favere;
Et vitâ functis, mortua sceptra placent.
Vixerat in Solio, Michàël Rex; atquè Senatus,
Plenus erat Ducibûs, Sanguine Rege, satîs.
Translatô, ad Superos, Regnô, transfertur, et illuc,
Vltimus hic Michàël: sitquè Corona Poli.

Te Arkady, zamykał od drzwi Kośćielnych, Chor Muzykanski, stolarską robotą, y malarską, de novo *wystawiony; y do meblu Kośćielnego, adamaskiem akkommodowany. Na ktorym, Matematyczne Nauki S. P. Xiążęćia Michała, (w ktorych się osobliwiey kochał, y w nich celował) żal swoy, nad śmiercią iego, reprezentowały, w ten sposob.*

Po prawey stronie, Geometria, wynosząca w gorę astrolabium, *przy stawioney sobie przez Geniusza, w oczach multiplikacyi; widząc, iako drugi Geniusz, niezmogł podźwignąć grobowego kamienia, nawet y* arte staticâ; *żal swoy, temi słowy, wyraziła. IN MENSURA, IN NUMERO, ET PONDERE. Sap: 11. 21. DOLOR MEUS. Psal: 37. 18.*

Po lewey zaś stronie, Architectonika, ktorey się, w Cudzych kraiach będąc, (dla uniknienia, konwersacyi niepotrzebnych, y prożnowania) nauczył; y ktorą, z osobliwszym inwentowania gustem, Pańskie zabawy przerywał; wystawiwszy, w Dobrach swoich, 45. Pałacow swoiey inwencyi: między ktorymi, pałac Wiśniowiecki, wspaniałośćią, rozłożystośćią, adornacyą, y fortifikacyą; prym bierze innym. Wystawiwszy, krom tego, swoim dessenien, tak z drzewa budowanych, iako y murowanych Kośćiołow, y Cerkiew, w dźiedźicznych Dobrach swoich, nie mało. Ta tedy Architektonika, widząc, iako śmierć, w iey nogach, odrysowaną plantę Pałacu Wiśniowieckiego, á w niey Całego Xiążecego Domu, żałobą tuszuie; Cyrkiel swoy, nie tak w centrum, *iako w zranionym Sercu, utknąwszy, Cyrkulem wieczności, żale swoie znacząc, zamykała; z tym napisem. PUNGIT COR, PROFERT SEN*SUM. *Eccl. 22. 24. bo śmierć, REDUXIT UMBRAM, PER LINEAS. 4. Reg. 20. 11.*

Muzyka na koniec, Pańskich, niegdy okrasa, stołow; y głębokich

melancholij rozrywka ; na wierzchu Choru tego ; partytury głosow; w lamentacye, zerwane na lutni strony, w nieukontentowanie ; á dęte instrumenta , w flety obróciła : przy żałosnym requiem , *intonuiąc do serca, y tym, rzewniąc zrzenice, pismem .* VERSUS EST CHORUS NOSTER. *Thren: 5. 15.* JN LAMENTATIONEM. *Tob: 2. 6.* JN LUCTUM. *Thren: 5. 15.* JN FLETUM. *Isaiæ 15. 3.*

Hoyną, ku Bogu, y Swiętym iego, S. P. Xiążęcia Michała Ostátniego Wiśniowieckiego, na Kościoły, Cerkwie, Kollegia, y Klasztory, pobożność; Duchowieństwo, tak Swieckie, iako y Zakonne, utriusquè Ritûs , *w sześciu arkadach, tak małego Choru Kościoła, iáko y w Kaplicach krzyżowych; obligowaną wdzięcznością, przy Swiętych ofiárach, z nieukoionym żalem, nad tak wielką Fundatora y Dobrodzieia strátą, z gorącą za nim do Boga suppliką, prezentowały, w swoich emblematach, tym porządkiem .*

imo .

PO PRAWEY STRONIE WIELKIEGO OŁTARZA .

Imieniem Duchowieństwa , Ritûs Latini , Swieckiego .

Dwuch Anyołow, kluczami Piotra S., wynośiło Herb Xiążęcy, do Bramy Niebieskiey ; dwuch zaś innych Anyołow, pobocznich, wynośiło ku Niebu , Mostrancye, Puszki, Kielichy, y inne argenterye, od S. P. Xiążęcia Michała, sprawione, do Far, Hożohowieckiey , Czarnoostrowskiey , y Glinianskiey . Spodem zaś, od tego Pana Iáśnie Oświeconego, stáwione, reparowane, y dobrodzieystwami, tamże, y gdźie indźiey opatrzone, były malowane Fary . Także dla Duchownych Rezydencye, od niegoż erygowane . Na koniec ex pio Matris legato , *summy pieniężne , przez niegoż wyliczone : iako to ; Na kaplicę, Xiążąt Rodźicow, przy Archikatedrze Lwowskiey, 20000. złot: Polskich : .* Na Seminarium *Lwowskie, 70000. złot: Polskich, reprezentowane były, niżey opisanym sposobem .*

QUID DIGNUM, POTERIT ESSE, BENEFICIIS EIUS? Tob: 12. 2.

ATTOLLITE PORTAS PRINCIPES. Psal: 23. 7.

Ultimus DUX , MICHAEL WISNIOWIECCIUS ;
Limina Petri ,
in Romanæ Fidei honorem ,
Principe Religione, veneratus .
Ecclesias, Ritui Latino ,
ad Cultûs Divini augmentum ;
Jn Vilkoviensi ad Prussiam ;
Medereci , in Lithvania ;
Hożohovciis, et Czarnoostrovi, in Volhynia ;
Glinianîs, in Russia ;
Princeps, dignus aris ;
Zelô pretiosô ,
erexit ; instauravit ; et Sacrâ supellectili , ditavit ;
ditior, quò profusior .
Maternæ pietatis, Hæres ;
quam, non degenere suxit corde ;
Leopolî ,
Consummando, ad Cathedram, Parentum Sacello ,
Sacri, Doctor exempli ;
Seminario, ibidem exdotando ;

Virtutis

Virtutis in Clero, et studij,
Efficax Restitutor;
Liberalem admovit manum;
ne, egestate corrueret.
Congregatos in Commune,
singulari munificentiæ tesserâ,
Communitatis Amor;
extructô Carolini, donavit Domiciliô;
non exul â Corde.
Ita,
Pius, in Clerum;
Munificus, in Templa;
Devotus, in Petrum;
Cæli palatia, petit.
Ergo
QUID DIGNUM POTERIT ESSE BENEFICIIS EJUS?
Vos,
Quibus, est potestas solvendi,
ATTOLLITE PORTAS PRINCIPES.

2do.

PO LEWEY STRONIE WIELKIEGO OŁTARZA.

Imieniem Duchowieństwa, Ritûs Uniti.

Nad wystawionemi, kosztem S. P. Xiążęcia Michała, ad Orientem *Cerkwiami, Opolskiey, Wiśniowieckiey, y innemi, na wielu mieyscach, od niegoż reparowanemi. Tudzież, nad Cerkwiami Ich MCiow X.X. Bazylianow, Żurowicką, Supraślską, Homską, y Borońską; (ktorym, dla Cudownego Obrazu Nayświętszey MATKI Borońskiey, pod czas rewolucyi woiennych, w Obozie swoim, mianego; z doświadczoną protekcyą, tak Osoby swoiey, iako też y Woyska swego; znaczne dobrodzieystwa świadczył; niemniey, y całey ich Prowincyi Litewskiey) Anyołowie, Herb Xiążęcy, na Kolumnie Wielkiego Bazylego S., osadzony, w otwarte Niebo, wnośili; wynosząc tamże, y duszę Xiążęcą, przez Kapłańskie przy Ołtarzach ofiary: z tą niżey rekognicyą.*

RESPICIEBAT ORIENTEM. Ezech: 47. 2.
ECCE APERTI SUNT EI CÆLI. Matth. 3. 16.

Orientalem Ecclesiam, Occidentali Unitam,
Majorum suorum exemplô,
Æquô prosecutus honore,
Angelus, simulquè DUX, MICHAEL WISNIOWIECCIUS;
Universalis Ecclesiæ, Defensor.
Persequente schismate,
Servavit illæsam, SERVATIUS,
Immunitatis Ecclesiasticæ, Patronus.
Sacrîs ædibûs, Opoli, Wiśnioveci, et alibi,
Pientissimus excoluit Fundator.
Pluribûs auxit beneficiîs,
Zuroviciîs, Supraslij, Homsci, et Boroniis,
Cælites, et eorum Cultores;
Affectu, et ære, Liberalissimus.
Sic!

A ſoſis Ortu, uſque ad Occaſum
Religionis ſtudiô,
Laudabile Nomen Domini,
RESPICIEBAT ORIENTEM.
Jgitur,
Pro, tam munifico reſpectu,
ECCE APERTI SUNT, EI, CÆLI.
3tio.
W KAPLICY KRZYZOWEY, PO PRAWEY STRONIE,
WIELKIEGO OŁTARZA.
Jmieniem Societatis JESU.

Naprzod Prowincyi Polſkiey; za zaczęty, znacznym sumptem, S. P. Xiążęcia Michała, Kościoł w Krzemieńcu, modny, y wſpaniały; y za Fundacyą tamże, na wyżywienie ſług Boſkich (ktorą S. P. Brat iego ſtarſzy, Xiążę Ianuſz 2. Wiśniowiecki, Kaſztelan Krakowſki, był zaczął) z dobr dziedzicznych przyczynioną, y, według Prawa Koronnego, ugruntowaną. Potym, imieniem Prowincyi Litewſkiey, za założone fundamenta, na wſpaniały Kościoł w Słonimie: za Teologią, w Pińſku fundowaną: y za dobroczynne łaſki, rożnym tamże Kościołom, y Kollegiom Societatis JESU, tak w ſczegulności, iako y w poſpolitości, całey Prowincyi Litewſkiey: Oſobliwie, pod czas inkurſyi woiennych, świadczone. S. Jgnacy, y S. Stanisław Kostka, Duchowi Przenayświętſzemu, nad Kościołem Krzemienieckim (ktory, pod tych trzech Patronow Imieniem, założony ſtanął, dźwigniony, Fundatorſką, I. O. Xiążąt Wiśniowieckich, Ianuſza, y Teofili z Leſzna Korybuthow, Kaſztelanow Krakowſkich; y dobroczynną rożnych Ich M(iow, ręką) w Herbie Xiążęcym, w Herb Zakonny inkorporowanym, duſzę S. P. Xiążęcia Michała, prezentowali; z niewygaſłą, przed Bogiem przyczyną; y z rekognicyą do niey; otrzymaney na ſwoy Zakon fundacyi. Żal oraz, nieutulony synow ſwoich (ktorym, śmierć do Xiążęcia Fundatora, ſpieſząca, przez odległość mieyſca, drogę zatamowała: y że przez oſtatnią wolą iego, w obieraniu ſobie grobu, upośledzeni zoſtali) tym, S. S. Patronowie, temperowali rozkazem, áby Fundatora Iáśnie Oświeconego, w żywey przed Bogiem pamięci; y w ſercu, zawſze kochaiącym, nieśmiertelnie konſerwowali. Co takowym wyrázono podpiſem.

PLENITUDINEM EIUS, TU FUNDASTI. Pſal: 88. 12.
UT ESSET, MEMORIALE, PACIS, ET SOCIETATIS. 1. Machab: 22.

Princeps, DUCUM in WISNIOWIEC, Proſapia,
Minimam Societatem JESU,
Gratiis, imparem; meritis, exiguam;
magnâ parte, coluit; majori, æſtimavit;
maximâ,
in Ultimo DUCE MICHAELE, WISNIOWIECCIO,
adamavit.
Majorum vota, in JESU Socios;
Cadentes, Sereniſſimi Olympi, ſtellæ;
Regni Poloni, Suprema Sydera;
Eccleſiæ, nunquam obſcurus ſplendor;
illuſtrârunt.
De ſilice Cremenecensi,

excuſſas

excussas, munifica fundatione, flammas,
Ignito Patri; pij Flamines, consecrârunt.
Quibûs,
et mentes Fidelium, in Deum;
et corda, Filiorum;
æstu gratitudinis,
in PRINCIPES FUNDATORES,
accenderet.
Profuso Jordane,
amplissimas spargebat gratias, IANUSSIUS.
Ponderosas librabat MICHAEL,
donec compleret;
Uterquè Munificentissimus FUNDATOR.
Slonimensis Templi Vestigium,
Pios, MICHAELIS, adorat Manes;
quorum impensîs,
et Cultu, in Divos, demississimo,
impressum.
Theologia Pinscensis,
munificô, Ducis argumentô,
Tractat de Pænitentia;
et
Propugnat DEUM, suo MECÆNATI propitium,
de Gratia Efficaci.
Tota verò Societas JESU,
aperto corde, Recepti DUCIS,
negatam, vitæ Conclusionem, et Consequentiam,
defendit lachrymîs.
Quum,
Principum, et Fundatorum, Munificentissime,
PLENITUDINEM EIUS, TU FUNDASTI;
UT ESSET MEMORIALE, PACIS, ET SOCIETATIS.

4to.

W TEYZE KAPLICY KRZYZOWEY,
EX OPPOSITO SOCIETATIS JESU;
Jmieniem Ich MCiow X. X. Piarow.
ktorych, Pauperes MATRIS DEI, zowią.

Tym, wymurowany w Lubieszowie Kościol, sumptem S. P. Xiążęcia Michała, Ostatniego Wiśniowieckiego; I na kapellę chorową, tamże, darowana od niegoż, maiętność, Zeleźnica. Tudzież, Kollegium ich Dąmbrowickie, znaczną, tegoż Xiążęcia, opatrzone hoynością; gdy pędzlem malarskim, wyrażone były: chwalebną, ich wdzięczności, ostatnią przysługę, w dyspozycyi na śmierć J. O. Xiążęcia Michała, w Mereczu; ieden Anyoł, z gromnicą; drugi, z Krucyfixem; wynosząc, w Herbie Xiążęcym, duszę S. P. Jaśnie Oświeconego Pana, w Niebo, do Imienia Mayświętszey MARYI, (iako Herbu swego zakonu) Iey opiece oddawali: z tym niżey opisaniem.

BEATI PAUPERES. Lucæ: 6. 20. MATRIS SUÆ. Gen: 28. 5.
QUORUM, PIETATES NON DEFUERUNT. Eccl: 44. 10.
Ultimus DUCUM in WISNIOWIEC,

MICHAEL SERVATIUS KORYBUTH,
quo,
in Patres Pientiſſimos,
Principe ferebatur affectu?
Præter Lubieſzovienſe Templum,
liberali ejuſdem dexterâ,
à fundamentis erectum;
quod
Solidæ pietatis, documentum.
Præter, Dąmbrovicensi Collegio, collata beneficia;
quæ
indelebili roboris charactere
leguntur.
Præter, auream ex ferrea, Zeleźnicam,
Sublevandæ, Muſices inopiæ, donatam;
quam,
Sonora decantat gratitudine.
Extremô probavit ſuſpiriô:
Cum
dignam Cælô, Animam,
Principe virtute, diſpoſitam;
per Pios Patres,
ad Superos tranſmiſit.
O verè!
BEATI PAUPERES, MATRIS SUÆ:
QUORUM, PIETATES NON DEFUERUNT;
Extremis laboranti, FUNDATORI.

5to.

W DRUGIEY KAPLICY KRZYZOWEY, PO ~~PRA~~LEWEY STRONIE. WIELKIEGO OŁTARZA.

Jmieniem Ich MCiow X. X. Karmelitow Boſſych.

Tym, lubo, S. P. Xiążę Jeremij Michał, Korybuth, Xiążę Wiśniowiecki, Woiewoda Ruſki, fundamenta, na Kośćioł w Wiśniowcu wyprowadźił; á Syn iego, Michał I., Krol Polſki, z Xiążąt Wiśniowieckich, pod czas inkursyi, Kozáckiey, Chmielnickiego; Tatarſkiey, y Tureckiey; nie co był dźwignął; że iednak, poſtronnych nieprzyiaćioł Oyczyzny, znacznie go, demoliowala ręka; S. P. Xiążę Michał, Oſtatni Wiśniowiecki, prawie go, z fundamentu podźwignął, y dokonczył, y Ołtarzami ozdobił. Okrom tego, Fundacyą ich, na wyżywienie Oſob Zakonnnych, z pierwſſych początkow, ſłabą; (dla ktorey, iako też, y dla inkursyi, uſtąpić byli muſieli, z Wiśniowca) S. P. Xiążę Michał Oſtatni, uczyniwſſy ich reindukcyą, znacznie meliorował; dobrami dźiedźicznemi, nadał; y donácyą ich wieczyſtą, ugruntował: y tak ukochał, że, im, oſtatnią wolą ſwoią, drogi depozyt ćiała ſwego, oddać rozkazał. Przeto S.S. Eliaſz, y Ian od Krzyża, za wyſtawiony Kośćioł y Konwent przy Karmelu, y za fundacyą uczynioną; w Herbie Xiążęcym, wynośili nad Karmel w Niebo, duſzę S. P. Xiążęćia Michała Oſtatniego Wiśniowieckiego, iako Fundatora, y zaſzczyt Karmelu: z tą, w niżey położonym piſmie, expreſſyą.

ASCENDET IN MONTEM DOMINI. Pſal: 23. 3.

DECOR

DECOR CARMELI. Jsaiæ: 25. 2.
Altitudinem, virtutis KORYBUTHIANÆ,
et Regum Majestate,
et excelsô metire Carmelô;
quisquis, per abjecta, non reptas.
Cælos penetravit:
et cum Divo Michaële Tutelari,
traxit Angelos,
in, Wiśniovecensis Carmeli, incolatum.
Cælum, ne dubites:
quod,
tres, ejusdem Nominis Principes WISNIOWIECCII;
Pater,
MICHAEL HIEREMIAS, PALATINUS RUSSIÆ;
Filius,
MICHAEL I. REX POLONIÆ;
et, ex Fratre, Nepos,
MICHAEL SERVATIUS, PALATINUS VILNENSIS;
Exercituum, Magni Ducatûs Lithvaniæ,
SUPREMUS DUX,
erexêre.
Quod tandem,
Seraphicæ Matris, non degeneres Seraphini,
incolunt, amando.
Locus proinde, Ætna amoris, est.
Has inter flammas,
Scintilla Domus Serenissimæ,
incinerari,
elegit; voluit; et mandavit;
Ultimus DUX MICHAEL WISNIOWIECCIUS.
Quia tamen electus,
ASCENDET IN MONTEM DOMINI;
Tantus, *DECOR CARMELI.*

6to

W TEYŻE DRUGIEY KAPLICY KRZYŻOWEY,
ex opposito Ich MCiow X. X. Karmelitow Bossych,
Jmieniem, Ich MCiow X. X. Franćiszkanow, y Bernardynow.

Z tych, Pierwszym; S. P. Xiążę Michał, ostatni Wiśniowiecki, we Lwowie, (za Gwardyaniy S. P. IMCi X. Michałowskiego, swego kolligata) do fundacyi, Kośćioła, S. Antoniego, y Konwentu, znacznie dopomogł. Tymże w Wilnie, pogorzałym, na reparacyą Kośćioła y Konwentu, kosztu nie żałował; w takowym ich przypadku, za miast Dobrodźieia, drugi Fundator. Drugim zaś, to iest Ich MCM X. X. Bernardynom, w Karolinie, de nova radice, *y Kośćioł, y konwent, wystawił. Co wszytko, nad pomienionemi strukturami, pędzlem malarskim, wydanemi, herbowne Serafiçznego Zakonu ręce, przy pobocznich Serafinow pomocy, wynosząc do pięciu Ran Pana Jezusowych w Herbie Xiążęcym, Duszę S. P. Xiążęcia Michála, ostatniego Wiśniowiekiego, iako swego Fundatora, reprezentowały; z tym niżcy wyrażeniem.*

MEMORES BENEFICIORUM. 2. Machab: 9. 26.

ELEVATE SIGNUM. Isaiæ 62. 10.
Seraphica Divi Francisci Legio,
In ultimo MICHAELE DUCE WISNIOWIECCIO,
militans Angelico Nomini,
Suum adorat Caput.
Extinctum,
quinque vulneribûs, sentit;
et totidem, deflet, lachrymarum fontibûs.
Cadenti,
junctas supponit manus,
beneficiorum participes;
ac, liberali pondere pressa doloris,
elevat,
nexu obligatæ gratitudinis,
ad Fontes salutis,
Fundatorem.
Sacra ædes, Observantibus, Carolini, à Principe erecta,
immensi, Domus est, luctûs:
et Magnis Exuviis parentando,
testatur Observantiam.
Vilnensium Conventualium, ardentes flammæ,
munificîs impensîs extinctæ;
ût, deficientis Lunæ, illustrant eclipsim,
ita, Seraphicos accendunt affectus,
Reliquiis, Celsissimæ Domus,
in quinquenis cineribus,
sacros.
Leopolî verò, Divus Antonius, gloriatur,
apud Principem munificentiam,
Se, gratiam invenisse,
amisso Fundatore.
Et simul,
Suos Confratres hortatur:
MEMORES BENEFICIORUM,
ELEVATE SIGNUM.

OPISANIE KATAFALKU
Z KONDOLENCYAMI.

Srzodek, w krzyżu Kośćioła, iako nayprzyncypalnieysse mieysce, wielkim Depozytom, Ciała, S. P. Xiążęćia Michała, ostatniego Wiśniowieckiego; y czterech Synow iego; z pamiątką pierwszych dwuch Xiężn, Zon iego; niesłychaną pobożnośćią, J. O. Xiężnyi Iey MCI Tekli Rozalij, z Xiążąt Radziwiłłow, trzećiego Małżeństwa, Korybuthowyi, Wiśniowieckiey; Woiewodźinyi Wileńskiey, Hetmanowyi Wielkiey W. X. Litew:, ad præsens *pozostałey Wdowy; był destynowany. W ktorym*, Castrum doloris, *ábo Katafalk barzo poważny, y kosztowny, blisko sklepienia wyniesiony, y na wszytkie strony, (zachowuiąc perspektywę Całego Kośćioła) przezroczysty, był adornowany; w ten sposob.*

Na przod

Na przod, pawiment Caly, w śrzodku krzyża Kościoła, ſeśćią poſtawami ſukna czerwonego, był wybity. Na ktorym, wyſtawiono, Katafalk długi łokci 10. á ſeroki łokći 9., figury ośmiograniaſtey powzdłużnicy; z wychodzącemi w ſkrzydła poſtumentami, tak na czterech czołach rogowych; iáko też, y na dwuch pobocznich. Na tych czterech poſtumentach rogowych, (ktore z fundamentem Katafalku były wyſokie na łokći połtrzećia) były inne wyżey, modnieyſſe cztery poſtumenta, dźwigaiące na ſobie cztery poſągi, ábo, ſtatuy, na łokći trzy y ćwierć iednę, wyſokie; zewſząd ſuto ſangultem złocone, na co ſangultu ośmdźieśiąt kśiąg wyſſło. Na pobocznich zaś dwuch poſtumentach, ſtały oſobliwſſey mody, z ornamentami ſwemi, z Herbow, inſkrypcyi, trupich głow, feſtonow cerat, złoconych; ſpodem węzſſe, á gorą ſzerſſe, kwadratowe koloſſy; maiące, na wierzchu, oſadzone Buſta, także ſuto ſangultem złocone, pierwſſych dwuch Xiężn, á Zon S. P. Xiążęćia Michała, aſſyſtuiących duchem, pogrzebowi temu. Ktore to koloſſy, od źiemi były wyſokie na łokći iedenáśćie.

Fundament, Katafalku tego, ſtolarſką robotą wyſtawionego, między temi poſtumentami (ktorych, filunki, ábo pola wpuſſczone, adornowały ſnycerſkie cераty, z okoliczności Inſigniorum Honorow, y armatur, y Małżeńſtwa zeſſlego, akkommodowane; y ſuto wyzłocone) miał na czele, w nogach, y po bokach, 6. pol, gorą cyrklowych, y nád niemi, gzems, także cyrklowy; z Herbámi, ſuto złoconemi, naybliżey, do S. P. Xiążęćia Michała, nalężących: á w tych polach, kondolencye ich, wyrażone były. Cały Katafalk reprezentował na ſobie, marmury oryentalne; gzemſowania, gornie y ſpodnie; także liſſtewki, przy filunkach, złocone były; y na gornim gzemśie, trzydźieśći y ſeść lichtarzy nowych, mednych, y gruntownych ſnycerſkiey roboty, (do tyloż ſwiec iarzęcych ſeśćfuntowych) ſuto złoconych było. Spodem zaś, w ośmiu rogach; ſuto złoconych krokſſtynow ſnycerſkich, było ośm; na ktorych ośmfuntowe ſwiece gorzały.

Na tym fundamenćie, między tymi 36. lichtarzami, w około oſadzonemi, było w śrzodku, ośmgraniaſtych graduſow 3., karmazynowym axamitem obitych, z złotemi wierzchem welami, ábo liſſtwami. Ná ktorych, dwanaśćie Lwich nog puł łokćiowych, wyzłoconych, utrzymywało wielką tumbę, wyſoką na łokieć; gorą, ſerſſą; á ſpodem węzſſą; przy kolorach marmurow, oryentalnych, liſſtwami, y ſnycerſkim ornamentem złoconymi, ozdobioną. Na ktorey, rogach gornich, oſadzone były, oraz y na przedźiałach pobocznich, Huſarſkie trupie głowy y z oboyczykami, złocone ſuto. Tych było numerô 12. Po między niemi, w około z gory, był obwiedźiony, kraniec axamitny karmazynowy, modno wykrawany, y złotym galonem y frandzlą, na dłoń ſeroką, przyozdobiony; maiący na ſobie inſkrypcye z Piſma S., galonem złotym wyrobione. Na wierzchu tey tumby, po między temi trupiemi głowami, lokowane były za miaſt taboretow, 4. poſtumenćiki, z kwadranſa, na koło wyćinane, y tymże axamitem karmazynowym wybite, y kampaną złotą w kwádraty na koło obwiedźione; maiące w gorze, gzemſik wyzłocony: Na ktorych leżały, 4. węzgłowia łokćiowe, axamitne karmazynowe, we troie galonowane, (to ieſt, ſrzodkiem galon był złoty, na dłoń ſzeroki; wierzchem zaś iego, y ſpodem, Całowa kampana była złota; á w rogach, po cztery pięknych barzo kutaſow złotych, na piądź wielkich, wiśiało. Z tych iedno węzgłowie, w głowach, z mitrą prawdźiwą, y orderem; drugie na práwym boku, z Buławą wielką ſſczerozłotą, y drogiemi kamieniami oſadzoną; trzećie na lewym boku, z Buławą Polną bogatą; Czwarte w nogach, z buzdyganem złotym,

 y pałaſſem

y pałaßem; lokowane były. A między niemi w rogach 4., były wywrotne krokßtyny ſnycerſkie ſuto złocone, ſwoie przezroczyſtośći, maiące, axamitem karmazynowym wybite; na ktorych, głowami oſadzone były trunienki, modne, 4. Synow Xiążęcych, przednim axamitem wybite, y z pięknym guſtem, galonami złotemi ßamerowane, tapißerſką robotą; maiące, w głowach, złote blachy, z Xiążęcymi Herbami, Oyca, y Matek, dla dyſtynkcyi; z ktorych ſię porodźili. Gdźie też, oſtatniego syna Xiążęcia Iozeja, z I. O. Xiężnyi Iey MCI Tekli Rozalij, z Xiążąt Radziwiłłow Korybuthowyi Wiśniowieckiey, Woiewodźinyi Wileńſkiey, Hetmanowyi Wielkiey, W. X. Litewſkiego 8. April: R. P. 1731. zrodzonego; á Roku P. 1733. 3. Maij, w Slonimie zmarłego, y tu, na pogrzeb z Xiążęciem Oycem, zprowadzone Ciało, całe, y niezepſowane, widźieć ſię dało. Te zaś trunienki, nogami w oknach gorniey tumby oſadzone, zdały ſię, iak z grobu wychodźić, na pogrzeb Oycowſki, y na oſtatni upadek Nayiaśnieyßego Domu.

Po między temi, w ſrzodku, ſtała tumba wyższa ſpodem ßerßa, á gorą węzßa, maiąca w ſobie, 6. okien przezroczyſtych, liſtwami y ornamentem złotym ozdobionych; w ktorych, na rogach, trunienki mnieyße, nogami wſpárte ſtały. Wierzch zaś tey tumby, drugim kráńcem axamitnym z złotym galonowaniem y ſradzlą (ná ktorym to kráncu, Imiona, y tytuły, S. P. Xiążęcia IMCI Michała, galonem złotym wyrobione czytać ſię dały) był obwiedźiony w około, według wyſkokow 6. gzemſowych, na krokßtynikách odwrotnich, y wyzłoconych, wſpartych. Po nad tą tumbą, był gradus cwierciowy, także axamitem karmazynowym obity, y galonowany złotem; na ktorym, w rogach wyſkakuiących, leżało, 6. Lwow ſnycerſkiey roboty, ſuto złoconych; dźwigaiących trunnę Wielkiego Tryumſatora z Szwedow, S. P. Xiążęcia Michała. Ktora to trunna, manierą oſobliwą, wyrobiona była; y na axamićie przednim, (ktorym odźiana y wykliiana była) cudnym ßamerowaniem, złotymi galonami, ßerokiemi, y wąskiemi, tapißerſką robotą ozdobiona, w podźiwieniu na nię patrzących trzymała: że, bez ćwiekow zwyczaynych, dźiwnie piękną powagę, y koßtowną ozdobę miała. Miała iednak w głowach iednę blachę złotą, z Herbem Xiążęcym przezroczyſtym, z podpiſem Imienia Xiążęcego, tytułami, rokiem y dniem śmierći, y latami tak wieku ſwego, iako y władzy wielkiey Buławy, oraz y z rokiem y dniem pogrzebu. Miała krom tego, po bokach, 6. antab złotych; y na wierzchu, Krzyż wielki ſrebrny. W ſrzodku zaś była druga trunna, białym atłaſem wybita; w ktorey S. P. Xiążęcia Michała Korybutha, Oſtatniego Wiśniowieckiego, Woiewody Wileńſkiego, Hetmana Wielkiego, W. X. Litew:, ćiało, po roku śmierći, mało co zkażone; w purpurowey axamitney czamarze, ſobolami podßytey, złożone leżało, wyſoko odpawimentu Kośćielnego, na łokći ſiedm.

Nad tą trunną, y nad całym Katafalkiem, z pod ſklepienia Kośćielnego, zawießona była, mitra axamitna, na łokći puł czwarta, w dyametrze ßeroka; z złotym, na krzyż przepaſaniem, z akkomodacyą perel, (na znak Xiążęcey Familij z Krolow idącey) y z gałką y krzyżem złotym, gronoſtaiami obwiedźiona: pod ktorymi, był kraniec axamitny, bogato galonem złotym ßamerowany, y w modnym wykrawaniu ſradzlą złotą, na dłoń, ßeroką, obwiedźiony; Z pod ktorego, na cztery rogi krzyża Kośćioła, cztery wielkie welony, długie na łokći iedenaśćie; ßerokie ná bretow ßeść; z axamitu karmazynowego; na dłoń ßerokim galonem złotym obwiedźione; y całe, gronoſtaiami podßyte ſpodem; z wylogami takiemiż na wierzch; przez Anyołow łokćiowych ſuto złotych,

osm, (do

ośm, (do każdego po dwuch rachuiąc) rozwiedźione były; z opuśczonymi na doł, od przepasanych bufow, w pul welonow, ogonami. Między tą mitrą, y trunną wielką, śrzodkiem, na powietrzu, w perspektywie przezroczystey całego Kościoła, dwuch Anyołow także suto złotych, wynośiło, w złotey ramie, wielki portret prawdźiwy, naturalnie, z obudwu stron, malowany, S. P. Xiążęcia Michała, trzymaiące pod nim, wielką porterę axamitną, spodem w kampánę krańcową, wykrawaną, y w około, galonem złotym, y frandzlą, obwiedźioną: na ktorey, z galonu złotego, wyrobione były, wielkie litery, inskrypcyi następuiącey, ktora była fundamentem, wyrażaiącym inwencyią, całey apparencyi pogrzebowey; ustaiącego Domu Nayiaśnieyszego, w dwunastym Genealogij stopniu; pochwał z honorow; znacznych dźieł; y zasług przed Bogiem; S. P. Xiążęcia Michała Korybutha, Ostatniego Wiśniowieckiego; Woiewody Wileńskiego, Hetmana Wielkiego, W. X. Litew:; y kondolencyi rożnych Stanow, nad niepowetowaną, przez śmierć iego, stratą. Ta tedy inskrypcya była, na tey porterze.

CECIDIT! CECIDIT! Apocal: 14. 8.

CORONA STELLARUM DUODECIM. Apocal: 12. 1.

Do ktorey inskrypcyi, regulowały się, tak tytuły Xiążęce, na wyższym krańcu pod trunną wyrobione, y w około dysponowane; iako też, y texty Pisma S., na niższym krańcu, pod trunienkami 4. synow, także w około dysponowane, z korrespondencyą każdego, do Imienia, y tytułow Xiążęcych; y do wzbudzenia w Spektatorze żalu: przez wyrażenie upadku Domu, w ostátnim Potomku; w niżey opisany sposob.

I.

Wyżey. MICHAEL SERVATIUS KORYBUTH.
niżey *ET NON ADJICIET, UT RESURGAT. Amos 5. 1.*

II.

wyżey. DUCUM, IN WISNIOWIEC, & ZBARAZ, COLUMEN.
niżey. *ET RUINA MAGNA FACTA. 1. Reg: 4. 17.*

III.

wyżey. COMES, in DOLSK, DĄBROWICA, BRAHIN, & KOMARNO.
niżey. *CUM UNIVERSO COMITATU SUO. 4. Reg: 5. 15.*

IV.

wyżey. PALATINUS VILNENSIS.
niżey. *IN CONSPECTU MAGNATORUM. Eccl: 38. 3.*

V.

wyżey. SUPREMUS DUX EXERCITUUM; M: DUC: LITHVANIÆ.
niżey. *ET ROBUR MILITIÆ. 2. Paralip: 20. 1.*

VI.

wyżey. ULTIMA SPES DOMUS.
niżey. *ET CUNCTA SIMUL PROGENIES. Gen: 46. 7.*

Na pierwszym zaś kolossie, po prawey ręce, stoiące Bustum, S. P. Xiężnyi Katarzyny Dolskiey, primi voti *Zony S. P. Xiążęcia Michała, Wiśniowieckiego Ostatniego, (ktora R. P. 1725. ten świat pożegnała) imieniem iey, witaiąc na tamtym świećie, Xiążęcia, iako Męża, życzyła sobie wraz z nim powitać y sukcessorow iego; ktorych, iey, wraz z sobą na iedny mże Katafalku złożonych remonstrował. Co przez alluzyą do Herbowney Jey strzały, tak wyrażono.*

Jmieniem Xiężnyi: AFFER MIHI SAGITTAS. 1. Reg: 20. 21.

G *Imieniem*

Imieniem XCIA. ECCE, SAGITTÆ, INTRA TE, SUNT. ibidē 2. 22.

Na drugim kolossie, po lewey ręce, stoiące Bustum S. P. Xiężnyi Magdaleny Czartoryiskiey, secundi voti, *S. P. Xiążęcia Michała Żony (ktora z tego świata R. P. 1728. zeszła:) przez alluzyą do herbu swego Pogoni (ktorym się herbem niegdy w W. Xięstwie Litewskim, Dom Xiążąt Korybuthow pieczętuiąc, z nim do Polski na Wołhyń przeniosł) powitawszy na tamtym świećie Xiążęcia Michała, iako męża, powitawszy y sukcessorow iego, iako zaszczyt starożytnego herbu Pogoni, życząc im, tam błogosławioney wieczności; o nadziei rewersu, na ten świat, myślić nieradziła; takową w niższym podpisie expressyą.*

PRINCIPES EQUITATUS. 2. *Paralip:* 18. 31.

A NOSTRO CONSORTIO, NON RECEDATIS. *Iosue* 22. 19.

Za tym nastąpiły kondolencye, niżey wyrażone, w statuach wielkich, suto sangultem złoconych; ktore na wyższych modnych postumentach, z swoiemi herbami, dla dystynkcyi reprezentowania żalow, osadzone stały.

1mo.

Na pierwszym postumenćie, stała Korona Polska, drogiemi łzami opłakuiąca, śmierć, kochaiącego Oyczyznę Syna, z naypierwszymi w Europie Monarchami przez Przodkow swoich zkolligowanego. Z ktorego Domu, Iagiełło z Sukcessorami, y Michał Korybuth z Xiążąt Wiśniowieckich, Krolowie Polscy, też Koronę Polską, godnie piastowali, on zaś, zdrową radą, y męstwem, całość Oyczyzny utrzymał. Ktora, nad zeszłym, Nayiaśnieyszych Przodkow, tak Godnym Potomkiem, żal swoy wyrażała, tymi słowy.

CECIDIT CORONA, CAPITIS NOSTRI. *Thren:* 5. 16.

DE DOMO REGUM, AC PRINCIPUM. 2. *Paralip:* 28. 21.

2do.

Do tego upadku, żal swoy, regulowało, Wielkie Xięstwo Litewskie, na drugim postumenćie stoiące: przyznaiąc mu to; że, z Wielkich Xiążąt Wielkiego Xięstwa Litewskiego, w swych Przodkach wyszedszy, gdy Dom Xiążęcy, śmiercią swoią zapieczętował; y zkolligowane, tamże mitry; wielce zasmućił.

DUX, ET PRINCEPS GENTIS. 1. *Machab:* 14. 47.

DUX, DE COGNATIONE, ET TRIBU. *Num:* 25. 14.

3tio.

Do tegoż upadku, serdecznymi łzami przypisało się, na trzećim postumenćie y Prześwietne Woiewodztwo Wołhyńskie: ktore sie blisko przez pięć set lat przeniesionym, z W. X. Litewskiego, Xiążąt Korybuthow Domem, y Gniazdem Wiśniowieckim, przy niezliczonych prerogatywach, honorach, obronie, y na ubespieczenie swoie obradach, tak Godnych Przodkow iego, iako y samegoż S. P. Xiążęcia Michała Ostatniego, zaszczycało: teraz zaś, osierocialo; wyrażaiąc to, w następuiącey inskrypcyi.

VIR CONSILII, FORTIS VIRIBUS, PRINCEPS MILITIÆ. 1. *Mach:* 2. 65.

ET FLORES MEI, FRUCTUS HONORIS. *Eccl:* 24. 23.

4to.

Dom zaś zeszły, Nayiaśnieyszych Xiążąt Wiśniowieckich, na czwartym postumenćie, z grobu powstawszy, gdy swoię wielką, w ostatnich Potomkach na katafalku złożonych, obaczył ruinę, lamentuiąc, obumarłym zawołał głosem:

GENERATIO MEA, ABLATA EST! *Isaia:* 38. 12.

NUMERUS PRINCIPUM, PER FAMILIAS. 2. *Paral:* 26 12.

Po tych następowały żale, nayblizszą krwią, należących, do S. P. Xiążęcia

Michała

Michała, Ostatniego Wiśniowieckiego: á te, zapisane były, na polach fundamentu katafalkowego, tym porządkiem.

I. NA CZELE, OD SPEKTATORA.

J. O. Xiężnyi Iey MCI, Tekli Rozalij, z Xiążąt Radziwiłłow, Korybuthowyi, Wiśniowieckiey, Woiewodzinyi Wileńskiey, Hetmanowyi Wielkiey, W. X. Litew:, ktora, przechodząc, sławną owę Artemizyą, nad zmarłym swoim Mauzolem, lamentuiącą; śmierć, kochaiącego, nad wszytkie; y ukochanego, nad wszytkich; S. P. Xiążęcia swego, Męża, w Dobrodzieiu; y Dobrodzieia, w Męzu; z Całym iego zchodzącym Domem; w sercu, affektu niepo-rownanego, raną, nigdy niezagoioną; tonącemi we łzach zrzenicami; y tak kosztownym żalem; (iakiego się, podziwienie wszytkich, napatrzyć nie mogło;) opłakuie. Co wyrażały napisy, pod herbem S. P. Xiążęcia Michała, obok z herbowną Pogonią, I. O. Xiężnyi Matki, z I. O. Xiążąt Sanguszkow, Radziwiłłowyi; Kanclerzyny Wielkiey W. X. Litew:, przy Oyczystym, I. O. Xiążąt Radziwiłłow Orle, trzy trąby na piersiach maiącym: społnie, tak wielkich Domow żale, reprezentuiąc.

CONGREGABUNTUR ET AQUILÆ. Matth: 24. 28.
PARI ULULATU TUBÆ. Numer: 10. 6.

Pod nim zaś napisano.

Hoc marmor,
Dolori grave; Amori asperum;
DUCI MICHAELI WISNIOWIECCIO,
parentale;
Non lachrymæ dolentis, cavant;
Non preces gementis, emolliunt;
Non ictus amantis, frangunt.
O fata! saxis duriora.
DUCEM, DUCUM IN WISNIOWIEC, ULTIMUM,
et in eo, omnia maxima;
Majestatem, à Primoribus, Regiam;
Domum, ab origine, Celsissimam;
Genium, ab indole, magnanimum;
Amorem, ex voto, trinubum;
et Optimum, cum Prole, Patrem;
Complectitur.
Eheu! quanta Ilias dolorum est.
Cum SERVATIO, servavit fortuna, Pares;
Tres, Duci, sociavit amor, Ducissas;
Tertiam, mors sejunxit, arctissimo mæroris nexu.
Cor tamen, ardens tertiò votô,
decumanis, innatarum lachrymarum, fluctibus,
obruitur; non extinguitur.
PRINCEPS de RADIVILLIIS WISNIOWIECCIA;
THECLA ROSALIA, KORYBUTHIA,
PALATINA VILNENSIS,
EXERCITUUM, MAGNI DUCATUS LITHVANIÆ,
SUPREMA DUCISSA;
Mæstissima Consors;
Ablatâ DOMUS PUPILLA, perfruitur lachrymis;

 et amat,

et amat, pro CONIUGE, luctum.
Unum MICHAELEM, in omnibus,
et Omnes WISNIOWIECCIOS DUCES, in uno;
Dignas, funere Magni, EXUVIAS;
rarô, pietatis, amoris, et honoris, exemplô;
dum terræ mandat; Cælis infert.
Abſentem tamen,
deplorat amando; amat deflendo;
gemitu, æternitati, ſacro.

II. W NOGACH OD WIELKIEGO OŁTARZA.

Przez obſerwancyą Xiążęciu Oycu, należytą, od Corki Oſtatniey; z Oyca, Xiężnyi Wiśniowieckiey; z męża, I. W. Elżbiety Ordynatowyi Zamoyſkiey, Woiewodzinyi Smoleńſkiey, Owdowiałey; w raz z Corką ſwoią Katarzyną, á wnuką S. P. Xiążęcia Michała, I. W. Mniſchową, Podkomorzyną W. X. Litew: tak, Serca ſwego raną; iáko też, y zkolligowanych Domow, imieniem, żal ſwoy wyrażaiącey. Ile, że Dom I. W. Zamoyſkich, miał wielką relacyą, do I. O. Xiążąt Wiśniowieckich; to, przez Gryzeldę Zamoyſką, Kanclerzankę Wielką Koronną; za Xiążęciem Ieremim Woiewodą Ruſkim, Oycem Krola Michała: to, przez Maryannę Zamoyſką, Kaſztelankę Czerniechowſką; za Xiążęciem Dymitrem, Kaſztelanem Krakowſkim, y Hetmanem Wielkim Koronnym: to, przez Annę Xiężniczkę Wiśniowiecką, Corkę Xiążęcia Wiśniowieckiego Konſtantyna 3., Woiewody Ruſkiego, za Ianem Zamoyſkim, Strażnikiem wielkim Koronnym, y Kaſztelanem Chełmſkim; to na koniec, przez związek Małżeńſki, I. W. Elżbiety, á z Oyca I. O. Xiężnyi Wiśniowieckiey, za Michałem S. P. Ordynatem Zamoyſkim, Woiewodą Smoleńſkim. Z Domu zaś, I. W. Mniſchow, z Domem Xiążąt Wiśniowieckich, krew zkolligowana, przy herbownych ſwoich pior ſtruśich puchach, nieokrzepła; przy upuſzczeniu oſtatniey krwi Xiążęcey, boleiącą poczuła ranę: Ile że, Urſula Mniſchowna, Woiewodzanka Sędomirſka, tertiô votô *za Xiążęciem Wiśniowieckim, Konſtantym trzećim, Woiewodą Ruſkim; Urſula zaś Tereſſa Mniſchowna, Kaſztelanka Sądecka, za Xiążęćiem Wiśniowieckim, Konſtantynem 4., Oycem, Xiążąt Oſtatnich Wiśniowieckich,* imò votô: *A Katarzyna Zamoyſka, z mlodſzey Corki S. P. Xiążęćia Michała, Wiśniowieckiego Oſtatniego, Wnuka; zá dźiśieyſzym I. W. Ierzym Mniſchem, Podkomorzym W. X. Litew:, będące; iáko ſię, krwią zaſzczycaią Xiążęcą; tak* in societatem doloris, *idą. Ktorych wſzytkich imieniem, á ſwoim naybarźiey, iáko Corka oſtatnia, ſtosy żalow wytrzymuiąca, Xiężna Iey MC Elżbieta Woiewodźina Smoleńſka, poſtradawſzy w przod Matkę, potym Męża, na koniec y Oyca; trzech kopij herbownych, Domu Zamoyſkiego, zraniona grotami, nie iedną raną ubolewała, nad śmierćią Oycowſką, w ten ſpoſob. Pod herbem Xiążęcym Oyca ſwego, o bok z herbem, pior ſtruśich I. W. Mniſchow; były, iey Męża S. P. Zamoyſkiego, herbowne Ielita, to ieſt trzy kopiie; z tą do obudwu herbow, z Piſma S. alluzyą.*

JNVENERUNT HASTAM FIXAM. 1. *Reg:* 26. 7.
IN PENNIS EJUS. Malachiæ 4. 2.
Pod tym zaś podpiſano.
SCINTILLA DOMUS KORYBUTHIANÆ,
Haſtis ZAMOYSCIANIS,
adhærente PRINCIPE ſanguine;

non

non uno vulnere excuſsa;
Jlluſtriſſima ELISABETH ORDINATA ZAMOYSKA,
priùs MATRE; dein CONJUGE; tandem et PATRE,
privata, VIDUATA, et orbata;
proximo deſcenſu,
Unica ſuperſtes, doloris Hæres;
Splendore MAGNI NOMINIS extincto,
plorante Curſu,
Suum, ſequitur Cynthia, Solem:
ab ortu, amando;
ad occaſum, lugendo;
ad funus, in eclipſi, deliquiô.
Laboranti ſuccurrite Lunæ,
Jlluſtriſſimæ MNISZCHORUM PENNÆ:
poſt nexus, olim maritales,
& NEPTI WISNIOWIECCIÆ, CATHARINÆ ZAMOYSCIÆ,
orbitâ voti, incorporatæ.
Tantum, Materni doloris æſtum,
pio ſlamine
temperate:
Ultimum DUCEM MICHAELEM WISNIOWIECCIUM,
Veſtrum AVUM CELSISSIMUM,
hodie Cadentem,
ad aſtra ſublevando.

III. A NA PRAWYM BOKU, PIERWSZY

*J. W. Michała na Kozielſku Oginſkiego, Czeſnika W. X. Litew:, ſtar-
ßey, Xiążęcia S. P. Michała Corki, Anny Oginſkiey Woiewodżinyi Trockiey,
R. P. 1732. zmarley, Syna; ſámego zaś S. P. Xiążęcia IMCI Mi-
chała, iedynie ukochanego Wnuka; był żal wyrażony, wraz z trzema Rodzo-
nemi Siestrami, J. W. Eleonorą, lubo iuż Zakonnicą we Lwowie, S. Domi-
nika, u S. Katarzyny; y Kazimirą, y Elżbietą, na świecie Pannami, Woie-
wodzankami Trockiemi; Ktorych łzy Panienſkie, nieutulone rzewnily lamenta.
Tych tedy imieniem, pod herbem S. P. Xiążęcia JMCI Michała, Oſtatniego
Wiśniowieckiego, iáko ſwego, z Matki Dziada, przy herbie Oycowſkim, I. W.
Iozefa Oginſkiego Woiewody Trockiego, zmarłego, R. P. 1736., Bramie Obo-
zowey; o bok z herbem Matki iego; (á Baby pozostałych ośierociałych Wnuka,
y Wnuczek) Eleonory Woynianki, Marſzałkowny Pinſkiey; trzech trąb; z
wielkim affektem, y żalem Wnuka, napiſano.*

INTRA PORTAS. Deutoron: 14. 21.
AVUS MEUS. Prolog: Ezechiel:
Pod tym zaś, to wyrażono.

Ad Caſtrum, PRINCIPIS AVI, Materni,
Porta OGINSCIA, dolori patet;
Languente in excubijs Nepotiſmo.
Jlluſtriſſimus, MICHAEL de Koziełſko OGINSKI,
PINCERNA, M: DUC: LITHVANIÆ,
Nepos, omnium Cariſſimus,
Primum, tanti mœroris, Caput;
quanti, in ſe, amoris,

 Extinctum

Extinctum Cor AVI, DUCIS ULTIMI MICHAELIS.
Hoc, sentit,
relictum Nepotem Pupillum;
dolet ille,
Ablatum, in AVO PRINCIPE, Optimum Patrem;
perennis luctûs, successione.
ELEONORA, Major natu, Soror, non minori luctu;
ubi, Leopoli,
Jn Sacra Virginum, Divi DOMINICI, Familia,
pullam induit;
lugubrem scenam, doloribûs profitetur æviternis,
ad æstum Amoris,
in piaculares, Duci AVO, liquescens lachrymas,
Virgo Cera.
CASIMIRÆ, & ELISABETHÆ,
Pupillaris in Virginitate Chorus;
Erepto vivis, PRINCIPI AVO,
inconsolabiles decantat lamentationes;
donec
Extinctum, in AVO, Patrem,
Porta Cæli, aperta,
recipiat.

IV. PO TEYZE STRONIE PRAWEY, WEDŁUG DAWNIEYSZEGO, WYDANIA ZA MĄZ, WNUKI,

J. W. GENOWEFY, z Oginskich, Brzostowskicy, Starościnyi Daugowskiey; S. P. Xiążęcia Michała, Ostatniego Wiśniowieckiego, Wnuki; wraz z Dożywotnim Przyiacielem, I. W. Adamem Brzostowskim, Starostą Daugowskim; przez S. P. Ioannę Barbarę, z Brzostowskich Leszczyńską, Woiewodźiną Kaliską; fæderato Leszczyniorum Sanguine, *należącym do S. P. Xiążęcia Michała Ostatniego Wiśniowieckiego. Pod herbem Xiążęcia, iáko Dźiada, przy herbownym I. W. Brzostowskich Strzemieniu, o bok, z Bramą Obozową I. W. Oginskich: te były napisy.*

ERIT REQUIES VESTIGIO. Deutoron: 28. 65.
LUX DEI, VESTIGIUM EIUS. Eccl. 50. 31.

Jllustrissimi ADAMI, Daugoviensis Præfecti,
BRZOSTOVIUS STAPES,
Olim
in Majoribus, triumphantis gloriæ;
Nunc
in decedente DUCUM WISNIOWIECCIORUM, DOMO,
vitæ mortalis,
pars Ultima Cursûs.
Magnæ Indolis KORYBUTHIANÆ,
Vestigia,
in funere, quærit solicitè:
in pulvere, legit dolenter:
in Cursu vitæ elapso, versat frequenter.
Cadenti PRINCIPI MICHAELI
GENOVEFÆ OGINSCIÆ, suæ Consortis, AVO,

DUCUM

DUCUM POTENTISSIMO,
in, doloris, cedit ſpolium.
Sub pede invicto, DUCIS SUPREMI,
eatenus mæſta ſedes;
quatenus,
DOMINUS EXERCITUUM,
Fortis, & Potens, in prælio,
non recipiat ad ſydera greſſum.

V. PO LEWEY STRONIE

J. W. AUGUSTY z OGINSKICH Platterowyi, Starościnyi Inflantſkiey, iako Wnuki S. P. Xiążęcia IMCI Michała, Oſtatniego Wiśniowieckiego; za ktorego błogoſławieńſtwem, dwiema dniami, przed śmiercią Xiążęcą, wydana ieſt, za I. W. Konſtántego Plattera, Staroſtę Inflantſkiego. Z ktorym wraz, niepowetowaną ſtratę, w Xiążęciu Dziadu ſwoim, zeſzłego Domu Xiążąt Wiśniowieckich; pod herbem ichże, przy Bramie Obozowey, I. W. Oginſkich, Oyczyſte I. W. Platterow Balki, gdy tak wielkiey, Xiążęcego Domu, ruiny reparować nie zdołaią; żalem, to, naſtępuiącym, wyraziły.

TRABES AUT[...] POSUIT IN D[...] 3. Reg: 6. 6. AUGUSTÆ. Actor: 27. 1.

Ruinam,
Sereniſſimæ DOMUS KORYBUTHIANÆ,
Cadente Ultimo DUCE MICHAELE WISNIOWIECCIO,
nec PLATTERIANÆ TRABES,
reſtaurare valent.
Jn tanta fatorum ſtrage,
tumulo æquatum Auguſtal;
Sepulto Nomine, non amplius Surrecturum;
licet uberes
NEPTIS WISNIOWIECCIÆ,
Jlluſtriſſimæ AUGUSTÆ, de OGINSCIIS, PLATTERIÆ,
PRÆFECTÆ LIVONIÆ,
deplorent lachrymæ;
nec gemmeo luctu, tantum adæquant damnum:
nec ſuo pondere,
DUCIS MICHAELIS Libram,
de ponto ſepulchri, vindicant.
Jlluſtriſſima tamen Pietas
CONSTANTINI PLATTERIJ, PRÆFECTI LIVONIÆ,
Extincto, ſuæ Conſortis AVO,
Regiam ſolis, in Cælo parat,
DUCI, de Regibus Sereniſſimo.

VI. PO TEYZE STRONIE.

J. W. KATARZYNYI z Oginſkich PRZEZDZIECKIEY, Piſarzowyi Wielkiey W. X. Litew:, iáko Wnuki S. P. Xiążęcia Michała, Oſtatniego Wiśniowieckiego: po ktorego śmierći, wydaná za I. W. Antoniego Przezdzieckiego Piſarza W. W. X. Litew:, Herbu Prus, álbo Pultora Krzyża. Ktora wraz z dożywotnim Przyiaćielem, pod herbem Xiążęcym, przy Obozowey Bramie I. W. Oginſkich, y Pultora Krzyża I. W. Przezdzieckich, nie zakończone, w Starſzych Sioſtrach, odnawiała żale: z tą, niżey expreſſyą.

JN CRUCE DOMINI NOSTRI: ad Galatas 6. 14.
PRINCIPIUM DOLORIS MEI. Gen: 49. 3.

 Poſthu-

Posthumus
Cum Principe KORYBUTHIORUM Sanguine,
per CATHARINAM OGINSCIAM,
M. D. LITHVANIÆ NOTARIAM,
Vitâ functi MICHAELIS, DUCIS in WISNIOWIEC Ultimi
Neptem,
Jllustrissimorum PRZEZDZIECCIORUM, nexus;
signa doloris, sequitur.
Jnnatat lachrymis, suæ Consortis CATHARINÆ, Orbita;
et volvet sæcula, lamentis.
Quum
Tantorum, titulis, insignis, AVORUM,
hôc tumulô Fortuna jacet.
Trinæ WISNIOWIECCIÆ CRUCI,
Sociata CRUX bina PRZEZDZIECCIA,
denarios, in immensum, multiplicat luctus;
quoadusquè
Pijs Manibus, DUCUM, de Regibus Serenissimi,
Affulgeat Crucis beatæ gloria.

Temu Katafalkowi, paradowało, z czterofuntowemi, na przemiany, pochodniami, pokoiowych dwunastu; w kapach dostatnich axamitnych karmazynowych. Dodały nie mało wspaniałey powagi; y Baldekin, z takiegoż axamitu, Biskupi, z szerokim złotym galonem y frandzlą, o bok z wielkim Ołtarzem wystawiony; y opona podobnaż axamitna, na Ambonie. Na co wszytko, y z Katafalkiem, około ośmset łokci, axamitu karmazynowego, wyexpensowano.

Jnnych zaś Stanow kondolencye, dla szczupłości ścian Kościelnych, po pilastrach srzodkowych Kościoła, dołem, pomiędzy trzyfuntowemi iarzęcemi świecami; na lustrach ściennych srzebrzonych, osadzonemi; na purpurach pod herbem S. P. Xiążęcia Michała, zapisane były, tym porządkiem.

KONDOLENCYA I.
Jmieniem Nayiaśnieyszego Tronu Polskiego, nad Krwią Krolewską.
Hoc fœdere,
per AUSTRIACOS, et BAVAROS,
Romanorum XIII, Jmperatorum,
Majestatem.
Regum, in Europa, Coronas;
Galliarum, V; Hispaniarum, IV; Lusitaniarum, V; Poloniarum, XII.
Sveciæ, III; Bohemiæ, II; Hungariæ, VII;
per
JAGELLONES, KORYBUTHIOS, BATHORIOS, SOBIESCIOS,
SAXONES, LESZCZYNIOS, & RADIVILLIOS,
affinitate, nexu Sanguinis, et descensu;
Sibi copulavit
Regum gloriæ, Hæres;
Cineris mortalium, Successor;
Ultimus DUX MICHAEL WISNIOWIECCIUS.
Dignus Soliô, citra ambitum;
quem non habuit.
Jndignus fatô; nisi mortalis esset.

Tantæ

Tantæ GEMMA Coronæ,
Regales meretur lachrymas.
Quum,
Occidui ſoles,
gemmîs rorante, deſlendi Cælo.

KONDOLENCYA, 2.

Imieniem Prześwietnego Senatu, nad Pierwſʒym, W. X. Litew: Senatorem, Woiewodą Wileńſkim, y Kollegą ſwoim.

Adeſte Purpurati Patres, pallenti Purpuræ!
Levate Caput, Senatus Veſtri.
Cecidit!
quô
Rex, et Patriæ tranquillitas, ſtetit.
Libertas, et Bonum publicum, non corruit.
Cives, cum Plebe, ſecuri.
Cecidit!
Vir Conſilij, fronte ſerena.
Regni Amor, corde aperto.
Hoſtium terror, manu Victrici.
Cecidit!
Ultimus DUX MICHAEL WISNIOWIECCIUS;
Regio Sanguine, Sereniſſimus;
Patritiâ Purpurâ, Celſiſſimus;
Jn Toga, Natus Palatinus;
Præliîs fortiter geſtîs, DUX Strenuiſsimus.
Cecidit Corpore; quod, mortalium.
Non ſuccubuit animô; quod, Heroum.
Non excidat memoriâ; quod, Chriſtianum.
Reſurgat Cælo, perennaturus;
quod, ſanctum.

KONDOLENCYA 3.

Imieniem zeſʒłego Domu J. O. Xiążąt Wiśniowieckich, Zbarazkich, Poryckich, &c; nad Upadłą Oſtatnią Nadzieią.

Ad Ultimam KORYBUTHIANI Sanguinis GUTTAM,
DUCUM,
in WISNIOWIEC, ZBARAZ, PORYCKO, et WORONCZYN,
nativæ decolorantur Purpuræ.
Expalluit murex, Completis inſperſus Cineribûs;
Senſitquè, ſe mori; deficiente DOMO.
Ultimi DUCIS MICHAELIS WISNIOWIECCIJ,
fatale marmor,
tantum præ oculis, veſtigium;
quanta, PRINCIPUM KORYBUTHIORUM DOMUS, Troja fuit.
Hac mole, Cuncti DUCES, gravati,
gravi reſpirant Suſpiriô;
& ingemiſcunt,
Extinctum MAGNORUM Nomen,
hac in Umbra, legi.
Nec dolor, levari patitur;

Suorum, immersus lachrymis.
Erepta Domûs PUPILLA,
emortuo, innatat SANGUINI,
pro lachryma.
Exhausti FONTES PRINCIPUM,
doloribûs, æternum non arescent.

KONDOLENCYA 4.

Imieniem Jáśnie Oświeconych, Jáśnie Wielmożnych, Domow zkolligowanych; nad zapadłą Ozdobą.

Celsissimæ, Illustrissimæ, et Excelentissimæ DOMUS,
nexu Sanguinis, fœderatæ,
DUCUM in WISNIOWIEC, ULTIMO,
in luctum indesinentem, veniunt.
TYSZKIEWICCIANA Lumina, sua, per Aviam, eclipsi,
AVITI SOLIS, mirantur occasum.
CHODOROVIANA Flumina, MATERNIS singultibûs,
arentem deplorant FONTEM.
TARŁONUM ASCIÆ,
præcisa, Arboris WISNIOWIECCIÆ, radice;
Sororino, fortiùs impactæ, Cordi.
JABŁONOVIANÆ PROAVORUM Falces,
impressô, Magnis Cineribus, vestigiô,
vulnerantur.
SAPIEHANIS SAGITTIS,
fracto, DOMUS KORYBUTHIANÆ, arcu,
ùt, acumen mortis sensibile;
ita, pro meta, dolor.
POTOCCIANÆ CRUCI, sanguineas elicit lachrymas,
disjuncta, CRUX WISNIOWIECCIA.
Princeps SANGUSZKORUM Cursus,
ad affine, hæret, marmor,
canente, Funera, Cygno.
Evacuatam DOMUM WISNIOWIECCIAM,
fratrinis replent gemitibûs,
CORONATA LESZCZYNIORUM CAPITA.
Principes RADIVILLIORUM AQUILÆ,
ad Classica perpetui doloris,
Sociali KORYBUTHIIS amore;
Ablato, tristes, CORDE.
MNISZCHORUM verò PENNÆ,
Avulso DOMUS WISNIOWIECCIANÆ CORPORE,
pro Sanguine Ducali,
non carent, doloris sepiâ;
ad exprimendum,
Totius Regni POLONIÆ,
& Magni DUCATUS LITHVANIÆ,
luctum.
Sic!
extincto MICHAELI, Duci in WISNIOWIEC, ultimo,

tota

tota Patria
et Domus; et luctus.
Estquè
ubiquè deflendus, ubiquè suus.

KONDOLENCYA 5.

Imieniem Całego Woyska, W. X. Litewskiego, Nad Wielkim y Sławnym Hetmanem.

Heroa, quinquè sæculorum PROSAPIA,
Hæreditariis Mitrîs, et hostium suso cruore,
purpurata;
Jn Ultimo MICHAELE WISNIOWIECCIO,
& DOMUS KORYBUTHIANÆ, et Exercitûs Lithvani,
SUPREMO DUCE;
Victricî lauru, Martem Polonum, coronabat.
Natales, armis; vitam, bellis; mortem, triumphis;
pro FIDE, REGE, & LEGE;
Consecrabat.
Jngloriam fugam, nunquam novit.
Pectus apertum, hosti opponere, gloriæ duxit.
Victoriâ gloriari; exosum habuit.
Tam generosam virtutem, edocuit, Regia Indoles.
Heroem animum, incitârunt, Majorum exempla.
Non insolentem triumphîs, Princeps persuasit Modestia.
Et effecit,
Ultimum HERCULEM WISNIOWIECCIUM,
pari gradu,
Victorem sui, ac hostium.
Adeo admirandam Magnanimitatem
nemo præsumat succubuisse.
Stetit! Cadente DUCE.
Huic,
Succedentis; Nomine, sanguine, et honore; MAJORIS CLAVÆ;
et Totius Exercitus LITHVANI;
dolor,
Castra facit:
ac Præsidium WISNIOVECENSE,
reboante gemitu, munit.

KONDOLENCYA 6.

Imieniem Szlachetnego Dworu, nad kochaiącym Panem.

Selectus Flos, Nobilitatis Aulicæ,
arente, DUCUM in WISNIOWIEC, Paradiso,
in languores abit.
Ubi florendum, stillat lachrymas.
Ubi maturescendum, lamentîs explicatur.
Ubi solatijs legendus, æstu doloris aduritur.
Jta!
Corona DUCUM WISNIOWIECCIORUM,
in Ultimo PRINCIPE MICHAELE,

deploratur.
Areſcunt lilia, ſuccisa radice.
Marceſcunt tulipæ, percuſſo capite.
Defluunt, flores, erepto Corde.
O! quanta Domuum jactura!
Princeps KORYBUTHIORUM Proſapia,
Nobilem Patriæ Juventutem,
quinquè ſæculîs,
Fovit gratiîs, ut generoſam redderet;
Excoluit muneribûs, ut Equeſtrem Ordinem, adornaret;
Promovit reſpectibûs, ut Senatum, Compleret.
Tot, tantîſquè titulis, obærata Nobilitas,
quantum grati animi debeat
DUCIBUS in WISNIOWIEC?
ultimô probat obſequiô:
quum juſta perſolvit,
Sepultæ DOMUS KORYBUTHIANÆ,
in erepto vivis, ultimo PRINCIPE MICHAELE WISNIOWIECCIO,
amore, et dolore, perenni.

KONDOLENCYA 7.

Imieniem Wiernego Poddaństwa,
nad Nayłaſkawſzym Oſtatnim Dziedzicem.

Et vos tandem,
armîs, ab hoſte; pretiô, ab obligatione;
indulgentiâ, à diſperſione; amore, ab oneribus;
redemptæ ſubditorum animæ,
ad jugum doloris, properate.
Amiſiſtis
Dominum, ſerviles Coloni;
Ducem, Oves diſperſæ;
Patrem, impares filij;
Hæredem, amoris mancipia.
Parem, nec ſæcula, dabunt!
Innatam, DUCIBUS in WISNIOWIEC, Clementiam,
Cum ultimo PRINCIPE extinctam;
Stylô doloris ferreô,
exarate in cineribus.
Libram DUCIS MICHAELIS,
pondere lachrymarum, onerate;
Et Optimi in Hærede Patris,
insanabili, Cordis vulnere,
funus deplorate.

Sklepienie na koniec Kościelne, tę apparencyą pogrzebową, takowym ſwoim ornamentem, konkludowało. Na piąciu tarczach pięćłokćiowych, z pod ſklepienia, w luſtach, zawieſzonych, pędzlem malarſkim, to wyrażono.

NA PIERWSZEY TARCZY. OD DRZWI KOSCIELNYCH.

Wielki karteluſz, dwuch Anyołow, w gorze rozwiiało; na ktorym, Hiſtorya, materyą pogrzebu tego, w gorze zapiſawſzy w tym tytule:

DUODECIM PRINCIPES TRIBUUM. Gen: 25. 16.

JUXTA

JUXTA ORDINEM NATIVITATIS EORUM. Exod: 28. 10.
HOC ORDINE COMPLEBUNTUR. Gen: 41. 28.

Wßytkich Przodkow, Xiążąt Wiśniowieckich, od Pierwßego Dymitra Korybutha, rectâ lineâ *pochodzących, y w tym ostatnim S. P. Xiążęciu Michale Wiśniowieckim, Nayiaśnieyßą Familią swoię, terminuiących; reiestrowała, niżey w ten sposob: dla wieczney potomnych czasow pamiątki.*

1.	DEMETRIUS	1.	KORYBUTH.
2.	THEODORUS	1.	KORYBUTH.
3.	DANIEL	1.	KORYBUTH.
4.	BASILIUS	1.	KORYBUTH.
5.	MICHAEL	1.	KORYBUTH.
6.	IOANNES	1.	KORYBUTH.
7.	CONSTANTINUS	1.	KORYBUTH.
8.	CONSTANTINUS	2.	KORYBUTH.
9.	CONSTANTINUS	3.	KORYBUTH.
10.	JANUSSIUS	1.	KORYBUTH.
11.	CONSTANTINUS	4.	KORYBUTH.
12.	JANUSSIUS	2.	KORYBUTH.

Et ejus Frater
MICHAEL 2. KORYBUTH.
Ultimus DUX in WISNIOWIEC.
Omnium,
CORONA STELLARUM DUODECIM. Apoc: 12. 1.
CECIDIT! CECIDIT! Apoc: 14. 8.
Quorum,
VERA DOMUS, TUMULUS ANGUSTUS. Aurelius.

NA DRUGIEY TARCZY. OD DRZWI KOSCIELNYCH.

Do Grobu Xiążęcego, (Gniazdowego mieysca) w gorzę Karmelu, wystawionego; według ostatniey woli S. P. Xiążęcia Michała, Ostatniego Wiśniowieckiego; ponieważ Ciało iego, zprowadzono; herbowny I. O. Xiążąt Radziwiłłow Orzeł (reprezentuiący, wielką do zbudowania, z niewygasłego affektu I. O. Xiężnyi Iey MCI w żalach pozostałey Wdowy, pobożność) wnośił do niego, wprzod, czterech Synow Xiążąt, mitry; a potym, y Samego ich Oyca Xiążęcia, mitrę, z Wielką Buławą. Ze zaś, nie tylko Ciało, Samego S. P. Xiążęcia, iako Męża; R. P. 1744. taż pobożność I. O. Xiężnyi Iey MCI, przeprowadziła, z Merecza z Litwy; po wielu mieyscach Solennie przyimowane; ale też, y ciało, Syna Swego, z nim mianego, S. P. Xiążęcia Iozefa, z Slonima zprowadziła; aby wraz z Oycem, Roku teraznieyßego, 1745. pochowane było; to, następuiącymi Pisma S. textami wyrażono.

QUINTO & QUADRAGESIMO ANNO. 1. Machab: 1. 57.
IN UNUM, CONDUCAM RELIQUIAS. Michea: 2. 12.
IN DIEM SEPULTURÆ. Eccl: 40. 1.

NA TRZECIEY TARCZY. PRZED KATAFALKIEM.

Dwanaście Gwiazd, znaczących, 12. Przodkow, Xiążąt Wiśniowieckich, od Pierwßego Dymitra rectâ lineâ descendentium, *otaczaiące w około Srzednią Gwiazdę trzynastą, znaczącą S. P. Xiążęcia Michała, Ostatniego Wiśniowieckiego; reprezentowały, iako, wychodzącey z tego świata Dußy, S. P. Xiążęcia Michała, w drogę Wieczności, asystowały, Duße, Xiążąt Przodkow*

iego: z tą niżey expressyą.

MANENTES IN ORDINE, & CURSU SUO. Iudic: 5. 20.

DICENT TIBI, ADSUMUS. Iob. 38. 35.

IN LUMINE NOCTIS. Ierem: 31. 35.

NA CZWARTEY TARCZY. NAD KATAFALKIEM.

Ponieważ S. P. Xiążę Michał, Ostatni Wiśniowiecki, zszedł z tego świata, 18 7bris *A. D.* 1744. *ktory to miesiąc,* à prima Ianuarij *rachuiąc, iest w liczbie dziewiąty; Oyczysty Xiążęcia Michała Xiężyc, pod znakiem Wagi Septembrowey, na Zodyaku, okrąg Ziemi otaczaiącym, był od tegoż okrągu Ziemi krwawo zaćmiony; wyrażaiąc, że przez Smiertelne Domu zaćmienie, do Swoich się Przodkow krwi, przy karmazynowey pogrzebowey apparencyi przeniosł; zostawiwszy Krwi Swoiey na tym Swiećie, fortunę, y honor. To wyrażono niższym podpisem, wszytko.*

MENSE NONO. 2. *Paralip:* 27. 12.

SUB PEDIBUS EIUS. Apocal: 12. 1.

CONVERTETUR IN SANGUINEM. Ioel: 2. 31.

NA PIĄTEY TARCZY. OD WIELKIEGO OŁTARZA.

Oyczysty Krzyż, z herbu S. P. X. IMCI Michała Ostatniego Wiśniowieckiego, dostał się, iákoby piô legato, *od Fundatora, Zakonom,* Societa: JESU, *y Ich MC: X. X. Karmelitow Bosych, (od ktorego, fundacye, w Krzemieńcu, y w Wiśniowcu otrzymali.) z tą rekognicyą, że, iáko S. P. Xiążę Ich Fundator, Michał Ostatni Wiśniowiecki, rosł pierwszymi honorami w Oyczyżnie; tak hoyną szczodrobliwośćią, fundował Kośćioły, y Zakony. W ktorych, nieustaiącey przed Bogiem, wdzięczney pamięći, wiekować będźie. Co, tak opisaniem, wyrażono.*

CUM AUTEM CREVISSET. Matth. 13. 26.

CREVIT IN TEMPLUM SANCTUM. Ephes: 2. 21.

CRESCAMUS IN ILLO, PER OMNIA, QUI, EST CAPUT. Ephes: 4. 15.

OPISANIE
SAMEGO AKTU POGRZEBOWEGO.

Tak adornowanemu Aktowi Pogrzebowemu, przybyłoby było wiele ozdoby, z zaproszonych dziewiętnastu I. W. Infułatow; y pierwszey dystynkcyi Gośći; gdyby z nich, wielu, słabość zdrowia; czas wielce niepogodny; y odległość mieysca, nie była wymowiła. Oświadczona iednak, przez swoich Ablegatow, pamięć, in Suffragium Animæ, *S. P. I. O. Xiążęćia IMCI Michała, Ostatniego Wiśniowieckiego; tu, godna wspomnienia: przy darowaney, innych I. W. Infułatow, prezencyi; ktorzy,* hunc actum Condecorârunt. *Z tych,* aderant præsentes.

DE RITU LATINO.

Jaśnie Wielmożni Ich MC X. X. Biskupi: Załuski, Chełminski, y Pomezański; Kanclerz Wielki Koronny. Kobielski, Łucki y Brzeski Loci Ordinarius, *Nayiaśnieyszey Krolowyi Iey MCI, Kanclerz. Dębowski, Kamienieçki. Załuski, Referendarz Koronny. Orański, Belleński; Suffragan Kamieniecki. De Lascaris, Nezopolitański; Infułat Olycki.* In assistentia *Wielu Ich MCiow X. X. Pratatow, Kanonikow, y z rożnych Diecezyi, wielu Dekanatow. Ktorych* subsecutæ Religiones, *z swoiemi Ich MCiami X. X.*

Prowin-

Prowincyalami, in numeroso Comitatu *zprowadzone* : *iáko to* : Societas JESU *Prowincyi Polskiey y Litewskiey*. *Ich MC X. X. Piarowie, obudwu Prowincyi*. *Ich MC: X. X. Dominikani*; *Franciszkani*; *Bernardyni*; *Karmelići*, tam Antiquæ observantiæ; *iáko, y* Discalceati; *Trynitarze*; *Kartuzyani*; *Cystersi*; *Augustyniani*; *Reformaći*; *Kapuccyni*; *y* S. Joannis de Deo, *Kaplani*.

DE RITU UNITO.

Przyozdobili ten akt, prezencyą swoią : *I. W. IMC X. Szeptycki, Arcy-Biskup Metropolita Kiiowski, y Całey Ruśi*. *I. W. IMC X. Rudnicki, Biskup Łucki, y Ostrogski*. *W. IMC X. Lipnicki, Archimandryta Owrucki, w liczney assystencyi, Ich MCoiw X. X. Bazylianow*; et Cleri Uniti, *z wielu roźnych Diecezyi, Dekánatow okrytych*.

Ktorzy wszyscy, unanimi votô, et indesinentî suffragiô, *błagali Maiestat Boski, za Duszę S. P. I. O. Xiążęcia IMCI Michała, Ostatniego Wiśniowieckiego*.

DNIA TEDY PIERWSZEGO

To iest, 6. 8bris: *A.* 1745. (*na ten bowiem dźień*, ex 24 7bris, *dla publicznych intercessow, był pogrzeb odłożony*) *zaczęło się nabożeństwo pogrzebowe*; *y kontynuowało* : *tym sposobem*. *Z rana, o trzećiey godźinie, z harmat uderzono*; *á potym y w dzwony*; *ogłaszaiąc czas nabożeństwa, odległym stancyom Kaplańskim*. *Toż samo, co godźina powtarzano, dla następuiących, na przemiany, Wigilij, y Mszy śpiewanych Zakonnych, według ich porządku*. *O czwartey godźinie, zaczęli Wigilie swoie Ich MC X. X. Trynitarze*; *á po nich Mszą Rekwialną śpiewali*. *Po nich*; *Ich MC X. X. Franćiszkáni, wraz z Ich MC X. X. Bernardynami, toż samo czynili*. *Po tych, Ich MC X. X. Dominikani tenże porządek nabożeństwa, utrzymali*. *Po tych, Ich MC X. X. Karmelići* Antiquæ observantiæ; *wraz z Ich MC X. X. Karmelitami Bosymi, iáko Gospodarzami, podobnym nabożeństwem, swoię wdźięczność Fundatorowi oświadczyli*. *Po ktorych, I. W. IMC X. Metropolita, z partykularnego affektu, ku zmarłemu, S. P. Xiążęciu IMCI Michałowi Wiśniowieckiemu*; (*ktorego żyiącego, z wielką obserwancyą estymował, y kochał*.) Ritu suo, *przy swoicy Kapelli, solenną odprawiał za Duszę iego, Liturgią*. *Po ktorey, gdy* Clerus Latinus, *swoie zakończył Wigilie*

IN PRÆSENTIA

PRZESWIETNEGO SENATU, & EQUESTRIS ORDINIS.

Nominatim. *I. W. IMCI P. Potockiego, Woiewody Poznańskiego, Hetmana Wielkiego Koronnego*. *I. O. Xiążęcia IMCI Michała, Radźiwiłła, Woiewody Wileńskiego, Hetmana Wielkiego, W. X. Litew* :. *Iáśnie Wielmoźnych, Ich MC P. P. Potockiego, Kiiowskiego*; *Rzewuskiego, z I. W. IcyMCIą swoią, Podolskiego, Woiewodow*; *I. O. Xiążęcia IMCI Sanguszka, z I. O. Xiężną Iey MCIą swoią, Marszałka Wielkiego, W. X. Litt*:. *Iaśnie Wielmożnych Ich MCiow Panow, Branickiego, Kasztelana Bracławskiego*; *Mniszcha, Podkomorzego, W. X. Litt*:; *Rzewuskiego, Pisarza Polnego Koronnego, z swoią I. W. Iey MCią*; *Sapiehy, Pisarza W. X. Litt*:. *I. O. Xiążęcia IMCI Sanguszka, Miecznika W. X. Litt*:. *Iáśnie Wielmożnych, Ich MCiow P. P. Sapiehy, Łowczego W. X. Litt*:; *Sliziena, Podkoniuszego W. X. Litt*:; *Zamoyskiego, Starosty Lubelskiego z swoią Iey MCią*; *Hrabi Tarnowskiego, z swoią Iey MCią, y Całą Familią*; *Brzostowskiego, Starosty Daugowskiego, z swoią Iey MCią, y I. W. Ich MCiami Woiewodzankami Trockiemi*

ckiemi, śiostrami; I. O. Xiążęcia IMCI Radziwiłła, Pułkownika J.K. MCi; W. W. Ich MCiow P. P. Dunina, Starosty Nietworowskiego; Grocholskiego Sędźiego Ziemskiego Bracławskiego, z Iey MCią swoią; Czarneckiego, Sędziego Woyskowego W. X. Litt: z Iey MCią swoią; y innych Wielu Ich MCiow, z Godnymi Damami, tak z Prześwietnego Woiewodztwa Wołhyńskiego, iako też y Gośćinnych, Urzędnikow, y utriusque Authoramenti, Obudwu Prowincyi, Officyalistow. Między ktorymi, W. IMP. Comes de Sewald, J.K. MCI Pułkownik Infanteryi Koronney, Kommendant Fortecy Brodzkiey, za Ordynansem I. W. IMP. Woiewody Poznańskiego, Hetmana W. Koronnego, stanąwszy z Infanteryą Koronną (ktoremu, y Infanteryą kommenderowaną z W. Xtwa Litt: pod kommendę oddano,) asystował temu Aktowi, more, & officio militari, iako Wielkiemu Hetmanowi W. X. Litewskiego.

J. W. IMC X. Załuski Biskup Chełmiński y Pomezański, Kanclerz Wielki Koronny, Pontificaliter celebrował Mszą Rekwialną, przy rezonie, Pińskiey Kapelli, Societatis JESU. Po ktorey Mszy, I. W. IMC X. Załuski, Referendarz Koronny, tantâ energiâ & oris facundiâ, kazał przez godzin 3., że, dłuższego desiderium słuchania, w Godnym Audytorze reliquit. Kazał zaś, z założonego troiakiego thema. 1. Recordare Domine, quid acciderit nobis: intuere & respice opprobrium nostrum. Hæreditas nostra, versa est, ad alienos: domus nostræ ad extraneos. Pupilli facti sumus absque Patre: Matres nostræ, quasi viduæ. Thren: 5. Drugie: Parebit signum Filij Hominis. Matth: 24. 30. Trzećie: Luna non dabit lumen suum: stellæ de cælo cadent. Matth: 24. 29. Remonstruiąc na przod, wielkie Ośierocenie Oyczyzny; I. O. Xiężnyi Iey MCI; Sukkcessorow; y Domow zkolligowanych; przez śmierć S. P. I. O. Xiążęćia IMCI Michała, Ostatniego Wiśniowieckiego, Woiewody Wileńskiego; Hetmana W. W. X. Litt:. Potym, znaczne y odważne dzieła, tak Całego Domu I. O. Xiążąt Wiśniowieckich, iako też w szczegulności, y samego S. P. I. O. Xiążęćia Michała: przez dowodną reprodukcyą Familij, w Xiężycu. Potym, Cnoty znamienite S. P. I. O. Xiążęćia IMCI Michała, w Gwiazdźie. Na koniec, żyćie iego Chrześćiańskie, w Krzyżu.

Po tym kazaniu, nastąpiły Woyskowe Officia, tym porządkiem.

Z POLSKIEGO AUTHORAMENTU.

1. WIMP. Protasewicz, Podstarośći Sądowy Powiatu Pińskiego, Towarzysz Pethyhorski, Wielkiey Buławy W. X. Litt:, Pałasz rzucał.
2. WIMP. Zawadzki, Towarzysz Husarski, Wielkiey Buławy S. P. I. O. Xiążęćia IMCI Wiśniowieckiego Woiewody Wileńskiego, Hetmana W. W. X. Lit:, Kopią kruszył.
3. WIMCP. Wall, Woyski Grodźieński, Chorąży Husarski S. P. I. O. Xiążęćia IMCI Wiśniowieckiego, Woiewody Wileńskiego, Hetmana W. W. X. Litew:, Chorągiew rzucał.
4. I. W. IMCP. Slizień, Podkoniuszy W. X. Litew: Pułkownik Husarski S. P. I. O. Xiążęćia IMCI Wiśniowieckiego, Woiewody Wileńskiego, Hetmana W. W. X. Litew:, Buławę rzucał: y kończył, Authorament Polski.

Z AUTHORAMENTU zaś CUDZOZIEMSKIEGO OD INFANTERYJ.

1. Ich MCPP. Hertyk, y Papllowski, Chorążowie, Chorągwie rzucali.
2. W. W. Ich MCPP. Bronow, y Ięczmieński, Kapitanowie, Szpontony kruszyli.

Od Kawa-

OD KAWALERYI.

1. *IchMC P.P. Suzin, y Suffczynski, Chorążowie, Chorągwie rzucali.*
2. *WW. IchMC PP. Toubertt, y Laskowski, Kapitanowie, Szpady rzucali.*
3. *W. IMC P. Suffczynski, Pułkownik, Regimentu konnego, S. P. I. O. Xiążęcia IMCI Wiśniowieckiego, Woiewody Wileńskiego, Hetmana W. W. X. Litew:, Regiment rzucał:* & clausit agmen *Authoramentu Cudzoziemskiego.*

NASTĄPILI POTYM ORATOROWIE.

Pierwszy, Publicus, et Principalis, *J. W, IMC P. Rzewuski, Woiewoda Podolski; dla swoiey mowy, prawie* de Tripode *miany, nie tylko* Concivium, et Accolarum, *tey Oyczyzny,* auribus; *ale też,* Orbe Universo, Auditore, dignus.

Po nim, nastąpił od Woyska W. X. Litt:, W. IMCP. Sosnowski, Pułkownik I. K. MCI; ktory iako iest armorum usu, *tak był* Tulliano æquè sermone potens.

Po tych wszytkich Ceremoniałach, nastąpił Kondukt, in assistentia *temuż Aktowi, piąciu I. W. IchMCiow X. X. Biskupow: á potym* subsecuta depositio *Ciała J. O. Xiążęcia IMCI wraz z Synami, w grobie y Kościele Fundatorskim, Gniazdowego mieysca. Do ktorego, I. W. IMC P. Mniszech, Podkomorzy W. X. Litt:, Herb zeszłey Familii rzucał; z tą Uniwersalną wszytkich przytomnych ápprekacyą.* Requies æterna sepulto: *z odgłosem, po trzykreć powtorzonym, ze wszytkich harmat, y ręczney strzelby.*

Podepozycyi Ciała, miał mowę Orator Domesticus, *I. W. IMC P. Brzostowski, Starosta Daugowski,* maturissimo, *Sam będąc* mœstissimus, sermone. *W ktorey,* post expressum dolorem, *nad stratą publiczną, dziękował partykularnie Gościom przytomnym, za świadczoną ostatnią przysługę, zmarłemu Xiążęciu Wodzowi, á Dziadowi swoiemu. Oraz, na chleb żałobny, po zakończonym, w pul szostey godziny z wieczora, z ceremoniałami nabożeństwie, zapraszał wszytkich IchMCiow; ktorych, Pańskie stoły, we dwuch salach wielkich, y kilku pokoiach, wystawione, (okrom Zakonow, na ktore,* distinctim *kuchnie dysponowano)* tanquam convivas DEOS: *przy wielkiey ochocie, y nieustannym z harmat,* in seram noctem *odgłosie, mile przyięły.*

DNIA DRUGIEGO, to iest, 7. 8bris.

Po zaczętych także o czwartey godzinie z rana, Wigiliach Ruskich, podobnym wczorayszemu porządkiem, odprawowało się nabożeństwo Zakonne z Wigiliami, y Mszami śpiewanemi. Przy wystawieniu, na tymże Katafalku, inney trunny nowey axamitney, y bogato ozdobney; maiącey w głowach Blachę złotą, z herbami, Całego Domu zeszłych I. O. Xiążąt Wiśniowieckich, iakiemi się, primitus; *potym; y na koniec; (o czym wspomniano wyżey) pieczętowali.*

Po Wigiliach Cleri Latini, *Celebrował* Pontificaliter *Mszą Rekwialną, I. W. IMC X. Dębowski, Biskup Kámieniecki. Po ktorey,* in eadem frequentia *(iák dnia wczorayszego)* Selectissimi Hospitis, *miał Kazanie, P. W. X. Antoni Bieykowski* Soc: JESU *z Prowincyi Polskiey, po Trybunalskich Ambonach Lubelskich, dźiśieyszy Rektor Kollegium Łuckiego, założywszy* thema: Ego sum primus, et novissimus. Et vivus, & fui mortuus; & ecce sum vivens, in sæcula. *Apoc:* 1. 18. *dowodził, dowćipnie, gruntownie, y chwalebnie: że, S. P. I. O. Xiążę Ostatni Wiśniowiecki, Michał Korybuth, Woiewoda Wileński, Hetman Wielki, W. X. Litt:; z Całą Familią, nie tak wyszedł z Domu, aby go pustkami zostawił. Bo tak żył, y umierał; że go, zdrową, na Dobro Pospolite, obradą; heroiczną, na pokoy Oyczyzny, odwagą;*

L *y niepospolitą*

y niepospolitą, przed Bogiem, Cnotą, napelnil. W ktorey, y po śmierći, nieśmiertelną, żyie, y żyć będźie, Slawą.

Po tym Kazaniu, nastąpil Kondukt, wczorayszemu podobny. A po skonczonym, około trzećiey godźiny z poludnia, nabożeństwie, ochota Pańska nastąpila, przy hucznym z harmat bićiu.

DNIA TRZECIEGO, to iest, 8. 8bris.

Przy tymże, iako y dni pierwszych, rozporządzeniu nabożeństwa, to accessit, *że* Societas JESU, *Prowincyi Polskiey y Litewskiey,* ante Clerum, *za Fundatora swego, publiczne odprawila Wigilie: ktore zakończyl Pontifikalną Liturgią, przy swoiey Kapelli, I. W. IMC X. Rudnicki Biskup Łucki y Ostrogski. Po ktorey, gdy* Clerus Latinus, *swoie zakończyl Wigilie: I. W. IMC X. Kobielski, Biskup Łucki y Brzeski,* Loci Ordinarius, *á Nayiaśnieyszey Krolowyi Iey MCI, Kanclerz, (dáwszy prym, dni pierwszych, Gośćiom)* Pontificali solennitate *Mszą Rękwialną, przy Pińskiey* Societatis JESU, *Kapelli, celebrowal. Po ktorey,* ad eundem *Gośći Przednich* Florem, *mial Kazanie P. W. X. Fabian Dochtorowicz* Societatis JESU, *z Prowincyi Litewskiey, po Krolewskich w Warszawie, przez lat* 17. *Ambonach, dźiśieyszy Rektor kollegium Pultuskiego,* Spiritu, & stylo, Regibus accepto. *Założywszy* thema: Regnavit mors ab Adam; usquè ad Moysen; etiam in eos, qui non peccaverunt. *Ad Romã: 5. W pierwszey częśći, wywodząc dwie kategorye:* 1. *Zal, tak powszechny, Calcy Oyczyzny; iako też, y partykularny, I. O. Xiężnyi Iey MCI Wdowy; y ośieroconych, Ich MCiow Sukcessorow, y Domow zkolligowanych; zwlaszcza z okazyi, czterech Synow, S. P. I. O. Xiążęćia IMCI Michala, iemu, w niewinnośći z kroconego wieku swego, assystuiących; ktorzy, nie grzeszyli; á tym samym, y Caley zeszley Familij. Po tym bylo, utemperowanie żalu: to ztąd, że,* fortis, ut mors, dilectio, *J. O. Xiężnyi Iey MCI; śmierći rogow przytarla: to, z pozostalych Potomkow; to na koniec y z tego; że po Moyzeszu, to iest S. P. J. O. Xiążęćiu Michale, Ostatnim Wiśniowieckim, Woiewodzie Wileńskim, Wielkim Hetmanie W. X. Litt:, nastepuie Jozue Wodz drugi, J. O. Xiążę Michal Radziwill, Woiewoda Wileński, Hetman Wielki W. X. Litt:; na ktorego affektacyą,* steterunt sol, & luna, *pod namiotem Krolewskim, Nayiaśnieysze Krolestwo zawitalo w Wielkim Xięstwie Litewskim. W drugiey częśći, przed śię wzięta byla materya, cale Duchowna: że, śmierć, życia z Bogiem, temu, nie odbierze; kto z przykladu Xiążęćia, zawczasu, z nią, uczyni przed Bogiem przymierze.*

Po tym kazaniu, nastąpil Kondukt, J. W. Ich MCiow X. X. Biskupow, podobny pierwszemu. Po ktorym, J. O. Xiężnie Iey MCI, przytomney, dedykowano, Panegiryki żalobne; od Ich MCiow X. X.; Karmelitow Bosych; Iezuitow Litewskich; Piarow obudwu Prowincyi; y Jezuitow Koronnych. A po przedlużonym po trzećiey godźinie z poludnia, z ceremoniałami Nabożeństwie; zaproszeni Ich MC Gośćie, solita, *temu Aktowi,* praxi, *taktowani byli; przy częstym z harmat strzelaniu.*

DNIA CZWARTEGO, to iest, 9. 8bris.

Przy zwykley, wedlug dni poprzedzaiących, koordynacyi nabożeństwa, to przybylo; że Ich MC X. X. Piarowie obudwu Prowincyi, Fundatoris titulô, *swoie Wigilie,* ante Clerum, *odprawili. A po Wigiliach* Cleri Latini, *J. W. IMC X. Zaluski, Referendarz Koronny, Akt pogrzebowy,* Pontificali, pro defunctis celebratione, *zakonkludowal. Po ktorey,* in

frequentia

frequentia, *tychże ſamych Ich MCiow Gośći, kazał IMC X. Kanty, pierwſzy Deſinitor Prowincyi Polſkiey, Ich MCW X. X. Karmelitow Boſych: założywſzy* thema: Luna tua non minuetur; quia, erit tibi Dominus, in lucem ſempiternam: & complebuntur dies luctûs tui. *Jſaiæ 60. 20. dowodząc* diſertiſsimo ore & flore, *że, Iáśnie Oświeconemu Xiężycowi nikt tego nie uymie; (bo śię o to ſam Bog uymie) á żeby Jaſne Cnoty, y wypogodzone J. O. Xiążąt Korybuthow Wiśniowieckich akcye, niewygaſła piaſtowała pamięć.*

Po ktorym kazaniu, ſam I. W. IMC X. Załuſki, Referendarz Koronny, Całe czterodniowe Nabożeńſtwo, Konduktem zakończył. A Gośćie wſzyſcy, na traktament Zaproſzeni; przy podźiękowaniu od I. O. Xiężnyi Iey MCI; pro dignitate, *ukontentowani; zaczęli, powracać,* ad propria.

Gdy zaś według Ambrożego S. ſermone de obitu Fratris.

CARUM REGNI LUMEN, EXTINCTUM EST; IN QUO, NON SOLUM FAMILIÆ, SED TOTIUS PATRIÆ, DECUS OCCIDIT. tym nam konkludować należy: Co tenże Doktor S. ſermone de obitu Valentiniani, Imperatoris, *napiſał*:

JN EIUS,
QUEM, AMISSUM DOLEMUS,
COMMEMORATIONE,
REQUIESCIMUS.

Justus

Sprawiedliwy ginie a niemasz ktoryby uważał w Sercu Swoim

J. Łukasz

[illegible]

Perła kosztowna z Swoiey Macice pochodzi
Że złotne grzechy Rosa kropiąc z niey wywodzi
Zaprawdę Bog iest Słoncem Jezus perła droga
Zaś Panna Czysta koncha ktora rodzi Boga.

20
20
20
20
10
90

24
24
24
24
22
100